48րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1116 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐ 15/28 1905 23 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1322 15 ՇՈՒՊԱԹ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قيصر
اداره خانه سى بابعالى جاده سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Իմ Յիշատակներս

ՍԱՌԱ ՊԷՐՆԱՐԻ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխարհահռչակ դերասանուհի Սառա Պէրնարի ինքնակենսագրութենէն կը հրատարակենք մեր այսօրուան թիւին մէջ անոր մանկութիւնը, որ որչափ հետաքրքրական ու ինքնատիպ, նոյնքան ալ հրահանգիչ պատկեր մըն է կեանքի։

Աշխարհիկ մայրը իր ամբողջ անհոգութիւնով, չզայնութիւնով ու փոփոխամտութիւնով, կը պատկերանայ Սառա Պէռնարի մօր վրայ, որուն կեանքը պէտք է կարդան մեր մայրերն ալ, գաղափար մը կազմելու համար արուեստագէտներու ծնողներուն տուներուն նկարագրին մասին։

Յաջորդաբար պիտի հրատարակենք նաեւ մեծանուն դերասանուհիին ինքնակենսագրութեան միւս մասերը, որոնք մէյմէկ գոհարներ են գրական եւ դրական։

Մայրս հոգի կուտար ճամբորդութեան համար։ Սպանիայէն Անգլիա կ'երթար, Լոնտոնէն Բարիզ, Բարիզէն Պերլին, հոնկէ Քրիսթիանիա, յետոյ կուգար զիս տեսնելու և կը մեկնէր նորէն, իր ծննդավայրը։

Տատայիս համար հագուստ կը ղրկէր, և ինծի՝ անուշեղէններ։ Մօրաքոյրերէս մէկուն կը գրէր. «Հայէ՛ Սառային վրայ, ամիսէ մը պիտի գամ»։ Ու ամիս մը ետքը, ուրիշ քոյրերէն մէկուն ալ կը գրէր. — «Տղաքային գնա տղեկը տեսնելու, երկու շաբաթէն կուգամ»։

Մայրս տասնեւինը տարեկան էր, ես՝ երեք տարեկան, և մօրաքոյրերէս մէկը տասնեւեօթը տարեկան էր, միւսը քսան տարեկան. ուրիշ մօրաքոյրերէս մէկը տասնեւհինգ տարեկան էր, երեքը՝ քսան եւութը. բայց այս վերջինը Մարթինիք կը գտնուէր և վեց զաւակ ունէր։ Մեծ-մայրս կոյր էր. մեծ-հայրս մեռած էր, և հայրս երկու տարիէ ի վեր Չին նաւուն կը գտնուէր։ Ինչո՞ւ։ Չեմ գիտեր։

Պզտիկ մօրաքոյրերս կը խոստանային զիս տեսնելու գալ, բայց խօսքերնին չէին բռներ։ Տատաս Պրըթօն մըն էր, ու կը բնակէր Քէմբէրլի մօտ յարդածածուկ ցած տնակով ճերմակ տնակի մը մէջ, որուն վրայ վայրի մեխակներ կը բուսնէին։ Իմ տղու աչքերս զիրենք առաջին ծաղիկն է ատ, ու ես մինչև այսօր ալ եմ զայն, մայրամուտ արեւէն բացուած չափրակներով ու տխուր ու մերկ տերեւներով այդ ծաղիկը։ Հեռու էր այդ Պաէթանիը, նոյն իսկ արագութեան այս դարուն մէջ։ Այն ատեն աշխարհի ծայրն էր ատիկա ինծի համար։ Բարեբաղդաբար, տատաս, կ'երեւայ թէ աղէկուկ կին մըն էր, և իր զաւակը կորսնցուցած ըլլալով, զի՛ս միայն ունէր սիրելիք։ Բայց ան զիս կը սիրէր ա՛յնպէս, ինչպէս մարդիկ կը սիրեն խաղերը՝ երբ ժամանակ ունենան։

... Օր մը էրիկը հիւանդ ըլլալով, ան դաշտ գնաց, օգնելու համար գետնախնձորի հաւաքին։ Հողը չատ թաց ըլլալով կը փտեցնէր բերքը։ Գործը տնտղողական էր։ Զիս յանձնեց էրկանը հսկողութեանը, որ տարածուած էր իր պոլթոնեան խշտեակին վրայ, բանուած ըլլալով մէջքի ցաւէ մը։

Կնիկը զիս հասակաւոր աթոռիս մէջ նստեցուց, և հոգածութիւնը ունեցաւ աչքերուս տակը բերելու նեղկեռւկ սեղանը, որուն վրայ քանի մը խաղճռուկ խաղալիքներ դրաւ, «ճ»խին մէջ ճղիկ մը նետեց, և Պըըթօն լեզուով ըսաւ ինծի (մինչեւ չորս տարեկան՝ Պըըթօներէն միայն կը հասկնայի).

— Խելօ՛ք պիտի կենաս, Փլէօռ-տը-Լէ։

Ատիկա միակ անունն էր՝ որուն կը պատասխանէի այն ատեն։

* *

Անոր մեկնելէն ետքը, ամէն ճիգ թափեցի եռ հրելու այն տախտակէ կուռնտ ու կլոր զանգուածը, զոր տատաս մեծ խնամքով դրած էր առջեւս։ Վերջապէս հրեցի աթոռակիս պզտիկ բազրիքը, կարծելով որ, — ո՞վ գիտէ, — այդպէսով պիտի կրնամ գետին իջնալ... Ու ինկայ կրակին մէջ, որ կը ճարճատէր զուարթագին։

Տատաս էրկան՝ որ տեղէն չէր կրնար շարժիլ՝ բրդուցած աղաղակին վրայ, հասան դրացիները։ Վրաս գլուխս խանձած՝ զիս խոթեցին նոր կթուած կաթով լեցուն դոյլի մը մէջ։

Մօրաքոյրերս հասնելով, տեղեկացուցին մօրս, և ամբողջ չորս օր, մեր խաղաղ գեղը գործի վրայ եղաւ։

Ամէն կողմէ հասան մօրաքոյրերս, և մայրս խենթ կտրած՝ Պրիւքսէլէն կը հասնէր Լառէի պառոնին հետ, որ մեր բարեկամներէն էր, և մեծ բժիշկ։ Ետքէն ինծի պատմեցին թէ, մօրս յուսահատութեանը չափ դառնաղէտ ու սրտագրաւ բան չի կար։

Բժիշկը իւղի խաւով մը օծեց դէմքս, դեղ մը՝ զոր երկու ժամը անգամ մը կը փոխէին։

Անկէ ետքը յաճախ տեսայ օերելի պառոն Լառէն, որուն պիտի պատմեմ հինգ իմ կեանքիս մէջ։ Ան ինծի կը պատմէր, գրաւիչ կերպով մը, այն օերը զոր հանդէպ ինծի կը տածէին չո՛րս գոնուռողները։ Չէր կրնար խնդուքը զսպել՝ միաք բերելով դէմքիս քսուած այնչափ իւղը։ Կ'ըսէր թէ ամէն տեղ իւղ ունի, անկողնիկին մէջ, դարաններուն մէջ, աթոռներուն վրայ, սեղանին վրայ, գամերէ կախուած տփիկներու մէջ։ Բոլոր դրացիները իւղ կը բերէին, Փլէօռ-տը-Լէի դէմքին դեղ չինելու համար։

Մայրիկս, Աստուածածինի մը չափ գրաւիչ ու գեղանի, իր ոսկեհուռ մազերով և այնչափ երկար արտեւանունքներով ստուերռուած աչքերով՝ որոնք չուք կը ձգէին դէմքին վրայ, երբ թարթիչները վար կ'առնէր, — ոսկի կը բաշխէր ամէնուն։ Պատրաստ էր տալու իր ոսկի մազերը, ճերմակ մատները, իր մանկական ոտքիկները, իր կեանքը, փրկելու համար այն աղեկը՝ որուն նկատմամբ ա՛յնչափ անհոգ էր ուեթը օր առաջ։ Եւ մայրս ա՛յնչափ անկեղծ էր իր յուսահատութեանը ու սէրին մէջ, որչափ իր անմեղ մոռացման։

Պառոն Լառէ Բարիզ մեկնեցաւ, քովս ձգելով մայրս, Ռօզին մօրաքոյրս և ծան բժիշկը։ Քառասուն և երկու օր ետքը, մայրս՝ զիս, տատաս և էրիկը յաղթականօրէն կը տանէր Բարիզ աղուոր քաղաքը, ուր մեզ հաստատեց Նէօյլիի մէջ՝ Սէնի եզերքին վրայ տնակ մը։

Վէրքէս հետք չմնաց. ոչ՛ինչ, ոչ՛ինչ, բայց եթէ խիստ վարդագոյն մորթ մը։ Մայրս, երջանիկ ու ապահովուած, սկսաւ իր ճամբորդութիւններուն, նորէ՛ն զիս յանձնելով մօրաքոյրերուս հսկողութեանը։

Երկու տարի անցաւ Նէօյլիի մեր պզտիկ պարտէզին մէջ, որ լեցուն էր առսկալի տանելականներով, սեղմ ու գոյնագեղ՝ բուրդէ գնդիկներու պէս։

Մօրաքոյրերս բնաւ չէին գար։ Մայրս դրամ, անուշեղէն ու խաղալիք կը ղրկէր ինծի։ Էրիկը մեռնելով տատաս ամուսնացաւ դռնապանի մը հետ։

Չգիտնալով թէ ո՛ւր պէտք էր գտնել մայրս, և գրել ալ չգիտնալով, տատաս առանց կանխաւ մէկուն բան մը ըսելու, զիս տարաւ իր նոր բնակարանը։

Տան փոխադրութիւնը կը խենթեցնէր զիս։ Հինգ տարուան էի այն ատեն և այդ օրը երէկուան պէս կը յիշեմ։ Տատայիս բնակարանը կը գտնուէր ճիշդ կառատունի մը վրայ, և անոր պատուհանը կը նայէր ծանր ու հսկայական դրան մը։ Արտաքուստ չա՛տ աղուոր կը թուէր ինծի ատիկա, և այդ խոշոր դրան առջեւը հասած ատենս՝ թաթիկներս իրարու կը զարնէի։

Նոյեմբերի օր մըն էր որ ահիլ կ'ունենար ասիկա, ժամը հինգին, մութի պահը։ Զիս անկողինս դրին, և անհոգ ապահովաբար քունս տարած պէտք է ըլլայ, որովհետեւ այդ օրուան յիշատակներս կանգ կ'առնեն հոդ։

Յաջորդ օրը, սոսկալի ցաւ մը բռնեց զիս։ Պզտիկ սենեակը, ուր կը պառկէի, պատուհան չունէր, ու սկսայ լալ։ Կը ջանայի պրծիլ թեւերէն տատայիս, որ կը հագուեցնէր զիս, քովի սենեակը երթալու համար։ Վազեցի բոլորշի պատուհանին առջեւ, որ կառատունին դրան վերեւ հսկայ հակէօթածեւ մը կը ձեւացնէր։

* *

Պինդ գլուխս ճակատս ապակիներուն կը զարնէի։ Սկսայ պոռչտալ բարկութենէս, ալ չտեսնելով ծառերը, անտառակին շրջագիծը, ծառերուն տերեւաթափը, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ, բայց եթէ ցուրտ, սեւ, տգեղ քարերը, և դէմս՝ սալայատակներ։

— Երթամ պիտի, հոս չե՛մ կենար ես, աղուոր չէ հոս, գէ՛շ է։ Փողոցը տեսնել կ'ուզեմ...

Ու կը հեծկլտայի։

Խեղճ տատաս թեւերուն մէջ առաւ զիս, վերարկուի մը մէջ փաթթեց և բակը իջաւ։

— Վե՛ր առ գլուխդ, նա՛, նայէ՛, անհաւատալի բակը։

Մխիթարուեցայ քիչ մը, տեսնելով որ այդ անպիտան տեղն ալ երկինք ունի, բայց տխրութիւնը պաշարած էր պզտիկ հոգիս։

Ա՛լ կերակուր չէի ուտեր, կը տժգունէի, կ'անարիւնանայի, և տարաբար պիտի մեռնէի հալումաշ ըլլալով, եթէ չպատահէր գիպուած մը, թատերական ճշմարիտ դէպք։

Օր մը երբ բակին մէջ կը խաղայի Թիթինի հետ, երկրորդ յարկի վարձուորներէն մէկուն աղջնակը, որուն ոչ դիմագիծը և ոչ ալ ճիշդ անունը միտս է, քով կուգայ, տեսայ տատայիս նոր էրիկը, որ կ'անցնէր բակէն, երկու կիներու հետ, որոնցմէ մէկը խիստ շնորհալի էր։ Զանոնք կանակռւն միայն կը տեսնէի. բայց այդ շնորհալի կնոջ ձայնը, կեցուց սրտիս բաբախումը։

Զղային տակնուվրայութիւն մը սպրդեցաւ մարմինիս մէջ, որ կը դողդղար։

— Բակին վրայ նայող պատուհան կա՞յ, հարցուց ան։

— Այո՛ Տիկին, սա չորս հատը։

Եւ ան ցցուց առաջին յարկին վրայ բացուող չորս պատուհանները։ Տիկինը դարձաւ զանոնք տեսնելու։

Ուրախութեան, փրկութեան ճիչ մը արձակեցի։

— Մօրաքոյր Ռօզի՛ն, մօրաքոյր Ռօզի՛ն։

Ու նետուեցայ գիրկը սիրուն այցելուհիին։ Գլուխս իր մուշտակին մէջ կը խոթէի։ Ոտքերս գետին կը զարնէի, կը հեծկլտայի, կը խնդայի, թեւերն երկար մազուկէնները կը բզբզէի։ Իր բազուկներուն մէջ առաւ զիս, ջանաց հանդարտեցնել, և հարցումներ բրաւ դռնապանին։ Ան կը թոթովէր։

— Բան մը չեմ հասկնար այդ խօսքերէն։ Սառան է աս, Եուլին աղջիկը, իմ քոյրս։

Զայնս անհագին բազմութիւն հաւաքած էր. ամէն մարդ պատուհանները բացեր էին։ Մօրաքոյրս պէտք տեսաւ ներսի կօշկերը երթալ տեսակին, բացատրութիւն մը կարենալ առնելու համար։

Խեղճ տատաս բացատրեց ինչ որ անցած դարձած էր. — ամուսինին մահը, նոր ամուսնութիւնը. ուրիշ ի՛նչ որ ըսաւ ինքզինքը արդարացնելու համար՝ չեմ յիշեր։ Մօրաքրոջս փարած կը կենայի. ի՜նչ աղուոր էր ան. ի՜նչ աղուոր. չէի ուզեր անկէ բաժնուիլ։

Խոստացաւ յաջորդ օրն ալ գալ տեսնել զիս։ Բայց ես չէի ուզեր ալ մնալ այդ գէշ տեղը։ Կ'ուզէի անմիջապէս մեկնիլ, ա՛նմիջապէս, տատայիս հետ։ Մօրաքոյրս փափկօրէն մազերս կը շոյէր, և դէմի կնկանը հետ կը խօսէր լեզու մը զոր ես չէի հասկնար։

Ի զուր ջանաց ինծի հասկցնել չեմ գիտեր ինչ բան։ Կ'ուզէի իրեն հետ մեկնիլ, ա՛նմիջապէս։ Փափկօրէն, փաղաքշօրէն ու մեղմիկ, առանց սիրոյ, ան կը շոյէր զիս իր ձեռնոցապատ մատներովը, կը թոթուէր փոթփոթած զգեստս, հաւիրաւոր ունայն չարժումներ կ'ընէր, սանձօրէն ու գրաւիչ եղանակով մը։

Ետոյ մեկնեցաւ, տատաս ձեռքը լեցնելէ ետքը ամբողջ պաշտօնակութիւնը իր պզտիկ դրամապանակին։

Դուռին վրայ կը խոյանայի ես, զոր գոցած էր տատաս ամուսինը՝ որ կ'առաջնորդէր մօրաքոյրս։ Խեղճ տատաս կուլար։ Ան զիս բազուկներուն մէջ առնելով, բացաւ պատուհանը, ըսելով

— Ա՛լ մի՛ լար, Փլէօռ-տը-Լէ, նայէ՛ աղուորիկ մօրաքոյրդ, պիտի գա՛յ ան նորէն, քեզ պիտի տանի։

Ու արցունքի խոշոր կաթիլներ կը հոսէին իր կլոր, հանդարտ, աղուոր այտերուն վրայ։ Բայց ես ուրիշ բան չէի տեսներ, բայց եթէ սեւ քողը, որ անփոփոխ կը մնար ետեւս։

Ես յուսահատ թռիչքով մը, ինքզինքս կը նետէի դէպի մօրաքոյրս, որ կառք կը նստէր։

...Ու յետոյ ոչի՛նչ, գիշերը, հեռաւոր, հեռաւոր ձայներու չնկոց մը։ Ազատեր էի խեղճ տատաէս։ Ինքզինքս նետեր էի սալայատակին վրայ, մօրաքրոջս ոտքերուն տակ։ Երկու տեղէ թեւս կոտրեր էի, ինչպէս նաեւ ձախ ծնկոսկրս։

Երկու ժամ ետքը միայն կ'արթննայի, խոշոր անկողնի մը մէջ, որ աղուոր էր, անուշիկ էր. և որ կը փռուէր խոշոր սենեակի մը մէջ, որ երկու աղուոր պատուհաններ ունէր, զուարթութեամբ զեղուն, որովհետեւ անկէ կ'երեւար երկնակամարը։

Մայրս կանչուելով փութանակի, եկաւ զիս խնամել։ Ճանչցայ ընտանիքս, մօրաքոյրերս, մօրաքեռորդիներս։ Պզտիկ ուղեղս չէր կրնար ըմբռնել թէ, ինչո՛ւ համար ա՛յդչափ հոգի ամէնքը մէկ կը սիրէին զիս, քանի որ ա՛յնչափ ցորեկներ ու գիշերներ էի անցուցեր՝ մի միայն մէկ հոգի մը սէրին առարկայ ըլլալով։

Բուռական վստահացուցած, ոսկորներս ճոզած ու տկար, երկու տարի տեւեց ինքզինքս գտնելս այդ սոսկալի անկումէն։ Դրեթէ թեւերու վրայ կը պտտցնէին զիս։

Կ'անցնիմ վրայէն կեանքիս այդ երկու տարիներուն, որոնք ինծի ուրիշ բան չեն ձգած, բայց եթէ պղտոր յիշատակը փափկակեաց ու թմբրական կեանքի մը։

Թարգմ. Ե. Ա.

ՍԱՌԱ ՊԷՐՆԱՐ

Դրիսմաններ

14 Փետրվար 905

ԴԱՒԱԹԻՆ ՄԷՋ

Ուշադրութեամբ զիրենք մտիկ կ'ընեմ ընտանեկան երեկոյթի մը ատեն. չորս երիտասարդներ են, որոնք քանի մը դեռատի պատանուհիներ գլուխնին ժողված կը վիճին, հեղինակաւորի չկրտեր կ'առնեն, ուսումնական, բան մը գիտցող մարդու ջանքեր որ զիս կը խնդացնեն. օրուան գրականութիւնն է խօսքը. մէկը առոր չհաւնիր, միւսը ան վար կը զարնէ։

— Եղբայր կ'ըսէ մէկը, մեր գրականութիւնը ինկած է ինկած...։

Միւսը հաստատական էրբ նշան գլուխը կ'երերցնէ. աղջիկ մը, թեթեւսոլիկ մը որոնցմէ մեր երեկոյթներուն մէջ կը վխտան, խօսքի մէջ կը նետուի ու յանկարծ տեսնելով որ քիչ մը անգէն կ'երգենք, կ'ուրախանանք,

— Օֆ, եղբայր, կ'ըսէ երիտասարդներէն մէկուն ժպտելով, որչափ տափակ բան է գրականութենէ հասկցողի մը համար սա գռեհիկ ու տափակ երգերը։

Ու կը շարունակեն այսպէսով սա երանելիները չարքը քակել իրենց ունչկաբանութիւններուն. երբ չեմ գիտեր ինչպէս կ'ըլլայ, անոնց կը ներկայացնեն զիս.

Հարկաւ կարդացած էք գրածներս կ'ըսէ մէկը հպարտութեամբ, հաստատական նշան մը կամ հիացման արտայայտութիւն մը ուզելով ինէ, որ սակայն կ'ուշանայ։

Ու երկար ճառ մըն է որ կը սկսի գլխուս, չան քարոզ մը որուն չեմ կրնար դիմանալ և նորէն կը շարունակեմ զուարճութիւնս, հեռուն, աւելի անգրագէտ բարեկամներու հետ։

Կը ցաւիմ սա քօլիններուս, ամենքն

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ Թիւ 13

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌ

Ե.

ՍԸՐ ՍԷՄԲՍԸՆ ՓԷՌԼԷԹ

Տառայէն հրահանգին վրայ, Բօլ Մաքփրթա գլխարկն ու կրկնոցը հանելով անոր տուաւ, որ հիւրը չփութեցնելու համար.

— Աստ՛ւ ձեր ննջասենեակը պիտի դնեմ, պարոն, ըսաւ, ուրիշ տեղ մի փնտռէք։ Ետքը ճամբայ ցուցնելու համար առաջ անցաւ ու երկուքը մէկէն երկար գաւիթէ մը անցնելէ ետք մեծ կլոր բակ մը, որուն դիմացը կառուցուած սենեակի մը դուռը բացաւ ծառան ու բարձր ձայնով,

— Պարոն Բօլ Մաքփրթա, գոչեց։

Երիտասարդը առանց պատճառը հասկնալու, ցնցուեցաւ այս ձայնէն և ծառան դրան մէջէն եռ քաշուեցաւ ճամբայ տալու համար անոր։

Երկայնահասակ, խիստ նիհար ու ոսկրուտ մարդ մը, որ երկար կրկնոց մը հագած և վիզէն մինչեւ վար կոճկած էր զայն, իրեն մեծարժէք ծխելէք մը կը թնած՝ կանգնած էր սենեակին մէջ։ Դէմքը բնականէն ա՛լ աւելի երկայն էր ու չոր. կզակը սուր և ածիլուած, ճակատը խիստ լայն էր և երեսին երկու կողմի ոսկորները դուրս ցցուած էին. չրթունքներուն ծայրերը երկու ուղղածիգ խորշոմներ կային, որոնք ա՛լ աւելի լրջութեան ու հաստատակամութեան երեւոյթ մը կուտային դէմքին։ Երկար ու թաւ թարթիչներուն տակէն տրամակերպ փայլունութեամբ մը կը ցոլային խոշոր կապոյտ աչքերը որոնց մէջ ուղղած ակնարկները խիստ տիրական ու ազդեցիկ հանգամանք մը ունէին, իսկ մազերը բոլորովին թափուած էին։ Վերջապէս ընդհանուր դիմագիծը այն աստիճան տրամակերպ էր որ զայն տեսնողը անգամ մըն ալ չէր մոռնար։ Տարիքին նկատմամբ՝ դժուար էր առաջին տեսութեամբ դատաստան ընել՝ եթէ 1849ին ծնած ըլլալը բացայայտ չըլլար, ոչ ոք պիտի կրնար անոր քանի տարեկան ըլլալը հասկնալ։ Անանկ մէկն էր որ դէմը եկողը կամայ ակամայ ինքզինք կը կորսնցնէր ու անմիջապէս կ'ստիպուէր հպատակիլ անոր կամքին։

Եթէ լայնածաւալ իմաստութիւնն ու մարդասիրութիւնը հանրածանօթ չըլլային, այս դաժան ու այլանդակ դէմքին առջեւ ոչ ոք պիտի կրնար բարի սիրտ մը գուշակել։

Բօլ Մաքփրթա մէկ ակնարկով առանց ամէնքը դիտակէ ու Սըր Սէմբսըն Փէռլէթի վրայ տեսնելէ ետք դէպի անոր առաջացաւ։ Ճարտարագէտը առանց բառ մը արտասանելու ակնթիթ կը նայէր երիտասարդին այնպիսի ակնարկով մը որով՝ յայտնի էր թէ դեռ նորեկին հետ բան մը չփոխանակած՝ կուզէր անոր ներքին արժէքը արտաքին երեւոյթէն կշռել։

Մաքփրթա Սըր Սէմբսընի մօտենալուն պէս յարգական ձեւով բարեւեց զայն որ առանց ձեռքերկարութեան, լուրջ ու ցամաք ոճով մը,

— Բարի եկաք, պարոն, ըսաւ, ձեզի կ'սպասէի։

Այս միջոցին ծառայ մը դուռը բանալով,

— Ճաշը պատրաստ է, գոչեց.

Ճարտարագէտը թեթեւ ժպիտով մը,

— Հրամմեցէք ճաշենք, պարոն Մաքփրթա, ըսաւ, ժամանակը անցաւ, ախորժակնիդ բաց ըլլալու է անշուշտ։

Երիտասարդը ժամանակ չունեցաւ պատասխանելու, տանտիրոջը ոտքի ելլելով դէպի սեղանատուն ուղղուեցաւ, ոտքովը՝ իրեն հետեւիլ հրաւիրելով նաեւ հիւրը։

Երբ ճաշարանէն ներս մտան՝ Մաքփրթա չկրցաւ հիացումը զսպել հոն տիրող արտակարգ ճոխութեան առջեւ։ Պատերը զարդարուած էին մեծարժէք նկարներով, որոնք կը շրջապատէին գեղակերտ սեղան մը։ Առատօրէն կախուած հսկայ ջահի մը արձակած լոյսի հեղեղներուն տակ արտակարգ փայլով մը կը ցոլային ադամանդեան պնակներն և ոսկի գաւաթները, պատառաքաղներն ու սեղանին պերճաւեպ սպասները։ Դէմ դէմի երկու թոռ միայն դրուած էր սեղանին վրայ, որոնց մէկուն վրայ Սըր Սէմբսըն, միւսին վրայ ալ Մաքփրթա։ Աս վերջինը համարձակութիւնը կորսնցուցած էր ու առանց բերան բանալու, մեքենաբար կը հպատակէր ճարտարագէտին. ամբողջ ցիրին ցուրտ ընդունելութիւնը չլսուած ու յուսահատեցուցած էր խեղճ երիտասարդը, որ ինքնիրենը կը մխիթարուէր ու չատ բնական կը գտնէր Սըր Սէմբսընի իրեն ցոյց տուած պաղ վերաբերումը։

— Զինք չի ճանչնար, կ'ըսէր մտքովը, չի գիտեր թէ ինչ տեսակ մէկն եմ. կարելի է բախտախնդիր մը կը սեպէ զիս, մինչեւ պիտի գիտնայ իմ էութիւնս. եթէ ես ալ անոր տեղն ըլլայի, նոյնչափ պաղ ընդունելութիւն պիտի ընէի չճանչցած մէկուս համար, որ առաջին հեռագիրովս Եւրոպայէն Ամերիկա վազեր փորը կշտացնելու։

Կերակուրը կը շարունակուէր կատարեալ լռութեամբ, ճարտարագէտը առաջին անգամ լռութիւնը խզելով,

— Վիքթօրը չոգենաւը դեռ Լիվըրփո՞ւլ կը գտնուի արդեօք, հարցուց։

— Չեմ կարծեր, պարո՛ն, պատասխանեց Մաքփրթա քիչ մը չուեչ տանելով այս հարցումէն. Նաւապետ Շէֆիլտի հետ ունեցած տեսակցութիւնս իրաւունք կուտայ ինձ ըսելու թէ Վիքթօրս յունուար տասնչորսին՝ այսինքն ձեր որոշած պայմանաժամէն երեք օր առաջ պէտք է մեկնած ըլլայ Լիվըրփուլէն։ Այս հաշուով հինգշաբթի կամ նուազագոյն հաշուով ուրբաթ օր հոս կը հասնի չոգենաւը։

Ճարտարագէտը գլխու հաստատական չարժում մը ընելէ ետք, կրկին խոր լռութեան մէջ ընկղմեցաւ։

Բօլ Մաքփրթա թէեւ վերջին ծայր կը նեղուէր այս մշտատեւ լռութենէն ու հետաքրքրութենէն հալուեմաշ կ'ըլլար Սըր Սէմբսընի մտադրութիւնն ու կարծիքը հասկնալու, սակայն բան մը խօսելու չկրնալով յանդգնիլ, լուռ կ'սպասէր։ Ամենէն աւելի ճարտարագէտին զինքը չափող չափչըփող ու անվերջ ու լուռ ակնարկներէն կը նեղուէր որոնք սլաքի մը պէս կը խոցոտէին սիրտը։ Ճաշը երկար չտեւեց. անոր համար որ Բօլ Մաքփրթա յուզումէն ու սրտնեղութենէն չկրնալով բան մը ուտել, չուստով քաշուած էր, ճարտարագէտն ալ իրաքանչիւր տեսակէ հազիւ մէկ քանի պատառ կ'առնէր, ուստի երկուքն ալ չուտով մեկնեցան ճաշարանէն և ծխարան առաջնորդուեցան։ Հոն փոքրիկ սեղանի մը վրայ ոսկի սպասներու մէջ սուրճի գաւաթներ և թանկագին սիկառներ դրուած էին։

— Կը ծխէ՞ք, պարոն Մաքփրթա, հարցուց Սըր Սէմբսըն։

— Երբեմն միայն, պատասխանեց Բօլ։

— Ուրեմն հաւնած սիկառնիդ առէք, ըսաւ ճարտարագէտը ինքն ալ սիկառ մը վառելով ու լայն թիկնաթոռի մը մէջ նստելով։ Պրանտայի երիտասարդն ալ դէմը նստեցաւ։

(Շարունակելի)

ալ ունեւոր հոր զաւակներ, որոնք գործի մը վրայ են, բան մըն են կարեր չորս ու կէս յօդուած արտադրելու համար և որ աս ու ան գրական գպրոցին խօսքը կ'ընեն, առանց իսկ իրենք հասկնալու իրենց ըսածը, սա կամ նա գրողին վրայ հիանալով կամ զայն պարսաւելով։

Մենք ինչ. մեր գրականութիւնը ինչ, կը մտածեմ ինքնիրենս վայրկեան մը. մեր գրողներուն մէջ, ո՞վ է կ'ըսեմ ես ինծի, որ տարածուն, համաշխարհական կրթութիւն մը առած ըլլայ, և մեծ սահմաններու մէջ աւելցուցած իր միտքի պաշարը։

Ու հիմա դիտելով սա աղոց վիճաբանութիւնը որ քովս ի վեր կը բարձրանայ, մեր գրականութեան վրայ, գաւաթ մը ջուրի մէջ փոթորիկի տպաւորութիւնը կ'ունենամ և նորէն չեզոքակի կը նայիմ այդ երանելի խումբին, որոնցմէ մին նորէն գրական ճառ մը սկսեր է տխմարաբար։

Լ...

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Փետր. 26ի երեկոյեան տպագրութենէ

Լոնտոնէն կը ծանուցուի թէ Մարէշալ Օեամա կը համախմբէ իր բոլոր զօրութիւնները։ Բայց չէ ըսուած թէ ո՞ւր տեղի կ'ունենայ այս համախմբութիւնը, բայց որովհետեւ լուրը Լիաօեանկէն կը բղխի, կ'երեւի թէ ճաբոնական ստուար գունդերը կը համախմբուին այդ քաղաքին շրջակայքը և Խանթայի դիրքին մէջ, և հետեւաբար Օեամա յարձակողական շարժում մը կը պատրաստէ ռուսական կեդրոնին վրայ։ Սակայն իրողութիւնները կը հակասեն այս ենթադրութեան, որովհետեւ բոլոր կռիւները վերջին օրերուն արեւելեան թեւին վրայ տեղի ունեցան։ Ռուսք այդ թեւին վրայ կը գտնուին Թալին կիրճին հարաւային կողմը, որ Հունհօ կը բաժնէ Թայցէ գետէն։ Ռուսք իրենց ձախ՝ այսինքն արեւելեան թեւը հոս դէպի հարաւ փոխադրած էին բաւական հեռի, և բռնած էին ո՛չ միայն Թալին կիրճը, այլ նաեւ Չինհօչէօնկէ վար հարաւ տանող հովիտներուն բերանը։ Փետր. 19ին, երկուշաբթի յառաջացան մինչեւ Տաբինթուչան, զոր անկէց ի վեր ամրացուցին։ Տաբինթուչանէ դէպի Եալու գետը հաղորդակցութեան քանի մը ճամբաներ կան։ Հարաւային և հարաւային արեւելեան ուղղութեամբ Ռուսաց այս յառաջխաղացումը կը սպառնայ ո՛չ միայն Ճաբոնցիներուն աջ (արեւելեան) կողին, այլ նաեւ Քորէայի, որ Ճաբոնցիներուն միութեան խարիսխն է։ Ասանկ վտանգաւոր կացութեան մը վերջ տալու համար անշուշտ միջոցներ պէտք է ձեռք առնուին Ճաբոնցիներուն կողմէ, և սակայն կրնայ ըլլալ միակ պատճառը ա'յն փոքր յարձակողականին՝ զոր փետր. 21էն սկսան Ճաբոնցիք։ Արդէն մէկ օրուան կռիւը յաջողութիւն մը բերաւ իրենց, որովհետեւ Քուրօբաթքին իսկ կը հեռագրէ թէ իր փոքրաթիւ յառաջապահները պարտաւորուեցան ետ քաշել, ինչ որ ըսել կ'ուզէ թէ պարտաւորուեցաւ պարպել Տաբինթուչանը։ Երկրորդ օրը, փետրվար 22ին, Ճաբոնցիք նոր կորովով յարձակողականի սկսան, բայց կ'երեւի թէ ա'յն օրը չյաջողեցան գրաւել «Պէրէսնէվ Բլուրը», որ դիրքին բանալին է։ Բայց Ռուսք երէկ թողուցին այդ լեռը, թէեւ կռիւը տակաւին կը շարունակուի այն կողմը։ Պէրէսնէվ Բլուրին դիրքը քարտէսներուն վրայ ճշդուած չէ, և սակայն զարմանալի չէ, որովհետեւ առաջին անգամ Ռուսք կ'երեւի թէ ճանչցած են այդ դիրքին ռազմագիտական կարեւորութիւնը։ Այսօր Բեթերսպուրկէ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցիք Չինհօչէօ'ի առջեւ յարձակեր են ամբողջ ռուսական ճակատին վրայ։ Պէրէսնէվ բլուրն ալ կրնայ այդ տեղին մօտ գտնուիլ, և ասկէց կ'ենթադրուի թէ Ռուսք մէկ օրուան կռուէ մը վերջ կամաց կամաց մինչեւ Չինհօչէօ ետ քաշուեր են, որ Թալին կիրճին ստորոտը կը գտնուի։ Ճաբոնական նոր յարձակում մըն ալ, և ահա Ռուսք այդ կիրճին ետեւը պիտի քշուին և Ճաբոնցիներուն կողին պաշարման վտանգը պիտի անհետանայ։

Իսկ Ճաբոնցիներուն համախմբումը շարժումը իրենց արեւելեան թեւին վրայ, սա' մտօք պէտք է մեկնել թէ ձիւները կամաց կամաց հալելով, գլխաւոր գործողութեանց վայրը որ հիմա Լիաօ գետին արեւմտեան դաշտերուն մէջ կը գտնուի, նորէն հարկ կ'ըլլայ արեւելեան կողմերը փոխադրել, զինուորական շարժումներուն դիւրութեան համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԽԱԶԱԽ ԵՒ ՔՈՒՆԿՈՒԶ

Փետր. 22ի գիշերը 200 Խազախներ յարձակեցան 1200 Քունկուզներու վրայ որոնք Լիխզավօ կայարանին վրայ խուժած էին։ Քունկուզները մեծ կորուստներով ետ քշուեցան և Խազախները երկու վիրաւոր միայն ունենալով կէս գիշերէն վերջ Լիաօ գետին վրայէն ետ դարձան։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՄԷԿ ԽՕՍՔԸ

Բարիզեան թերթերուն քանի մը թղթակիցները դարձեալ գրած ըլլալով թէ գերման կայսրը կը յորդորէ Ռուսիան անվհատ շարունակել պատերազմը, գերման թերթերը մէջ կը բերեն թէ Վիլհելմ կայսրը միշտ յայտարարած է թէ օտար երկիրներուն գործերուն խառնուած չէ։

ԹՕԿՕ ԵՒ ՌՕԺԷՍԹՎԷՆՍՔԻ

Ռուսիոյ ծովային նախարարութեան մէջ արտասովոր գործունէութիւն մը կ'երեւի այն լուրին վրայ թէ ծովակալ Թօկօ ընկերակցութեամբ իր ածխանաւերուն, ինչպէս նաեւ իր գրաւած 25 ածխանաւերուն, միտքը դրած է անցնիլ Մալայեան արքիպելագոսէն, ճակատամարտ մղելու համար Ռօժտէսթվէնսքիի դէմ. Որովհետեւ երրորդ նաւախումբը դեռ նոր ճամբայ ելաւ, և յածանաւերը տակաւին Կարմիր ծովուն մէջ կը գտնուին, Ռօժտէսթվէնսքիի կացութիւնը վերջին աստիճան վտանգաւոր կը նկատուի։

ՌՈՒՍ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Խարպինի բժշկական մարմնոյն անդամներէն Տր. Բօչլօվսքի սոսկալի գոյներով կը նկարագրէ ռուս վիրաւորներուն վիճակը Շահոյի Ա. ճակատամարտէն վերջ։ Լիաօեանկի պարպումը սկսաւ Հոկտ. 15ին և նահանջը երկու շաբաթ տեւեց ձիւնաբեր փոթորիկի միջոցին, ջերմաչափը զրոյէն 14 աստիճան վար։ Հիւանդի յատուկ վակոններով 3000, իսկ վաճառքի յատուկ վակոններով 30000 վիրաւոր փոխադրուեցան։ Հիւանդները տաք հագուստ չունէին, կառքերը տաքցուած չէին, որովհետեւ թոնիրները պատրաստ չէին։ Ցուրտէն ու անօթութենէն դողդղող վիրաւորները գրեթէ ամէնքն ալ առանց բժշկական օգնութեան մնացած էին։ Շատ մը վիրաւորներուն սառած անդամները հարկ եղաւ կտրել։ Վակոնի մը մէջ գտնուած բոլոր վիրաւորներուն ձեռները և ոտքերը սառած գտնուեցան, այս անտանելի վիճակին մէջ երեք օր պարտաւորուեցան մնալ։ Երկու օր ամբողջ տաք կերակուր կարելի չեղաւ տալ վիրաւորներուն մէկ մասին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Փետրվար 25ի Խմբագրականէն

Հաշտութեան ձայները նորէն մարեցան։ Հազիւ Եւրոպա քանի մը ժամ կ'ուրախանայ այդ ձայներուն վրայ, և ահա կը հասնին հերքումները, որոնք հետզհետէ կը զօրացնեն երկու պատերազմիկներուն հաստատ որոշումը — Պատերազմը ցյետին կէտ շարունակելու։ Մարդ իր փափաքածին սիրով կը հաւատայ, և այս պատճառաւ հանրային կարծիքը իսկոյն կը փարի ցանկալի լուրին, որ աւետէ Պատերազմին վախճանը կ'աւետէ։ Զինուորական շրջանակներուն մէջ հաշտութեան գրոյցը՝ ո'ր կողմէն ալ որ գայ՝ բնաւ վստահութիւն չի գտներ և բնաւ առարկայ չըլլար լուրջ խորհրդածութեան։ Տարակոյս չկայ սա' մասին թէ Ճաբոնցիք և Ռուսք հաշտութեան կը բաղձան, որուն թերեւս անհրաժեշտ պէտք ունին։ Բայց երբ ներքին պէտքերը կը հասունան Պատերազմին վախճան տալու, մեւնոյն ատեն ալ ա'յդ պէտքերն իսկ սկզբնաւորութիւնը իրարու վրայ ձգել կուտան, որովհետեւ այսօրուան օրս պատերազմը պատերազմի համար չի մղուիր այլեւս, այլ երկու կողմերը մինչեւ իսկ պատերազմի յայտարարութեան վայրկեանին խաղաղութեան բաղձանքով լեցուած ցոյց կուտան զիրենք, բայց պայմանաւ որ իրենց փոխադարձ պահանջումները գոհացուած գտնեն։ Խաղաղութեան պղատոնական սէրը ոյժ չունի անոնց գժտութիւններուն միջեւ հաւասարակշռութիւն մը գտնելու, և երկուքն ալ կ'որոշեն զէնքերու իրաւարարութեան դիմում ընել, և համաձայնութեան մը չեն գար, մինչեւ որ մէկ կողմը տառապագին պարտութիւններու հետեւանքով հարկ չի տեսնէ զօրաւորին կամքին ենթարկելու ինքզինքը։ Բայց այս համոզումը ձեռք բերելու համար վճռական ճակատամարտ մը պէտք է։ Ցորչափ երկու բանակները կռուելու պատրաստ վիճակի մէջ դէմ առ դէմ կը գտնուին, ո'չ մին կը հաւատայ պարտեալ ըլլալուն — եթէ նոյն իսկ մէն նահանջով խուսափի կռուէն — դարձեալ իւրաքանչիւրը կը յուսայ յաղթութեամբ մը հասնիլ պատերազմի նպատակին։ Պատերազմին ներկայ ընթացքին և աստիճանին մէջ ետ դառնալ չըլլար, մինչեւ որ վճռականութիւնը տեղի չունենայ։ Այն ատեն միայն խօսքը կրնայ դարձեալ դիւանագէտներուն իյնալ։ Ճիշդ ա'յնպէս կ'ըլլայ հոս ալ, ինչպէս կ'ըլլայ պատուոյ մենամարտներուն առթիւ երկուքի միջեւ մղուած կռիւներուն մէջ։ Եթէ վկաները չյաջողին իրաւախոհութիւն մը առաջ բերել, վերջին փորձը այլ եւս զուտ ձեւակերպութիւն մը կ'ըլլայ երբ երկու մենամարտիկները զէնքով կեցած են իրարու դէմ։ Այն հազուադէպ պարագաներուն մէջ երբ անոնք վերջին պահուն իրարու ձեռք կը կարկառեն առանց կռուելու, անոնց խաղաղութիւնը տեւական չըլլար։ Քիչ մը ժամանակ վերջ նորէն իրարու դէմ կ'ելնեն, և կռիւը ա'յն ատեն աւելի ծանր կերպարանք մը կ'առնէ։

Ինչպէս պզտիկին՝ մեծին մէջ ալ ա'յնպէս է։ Պատերազմիկ Տէրութեանց համար վճռական ճակատամարտէ մը առաջ հաշտութեան բանակցութեանց սկզբնաւորութիւնը անկարելի է գրեթէ, և աւելորդ է այդ մասին երկար բարակ խօսիլ, որովհետեւ առաջարկող կողմը, ըլլա՛յ ուղղակի, ըլլայ միջնորդի ձեռքով, մօտալուտ ճակատամարտին կամ կռիւներուն արդիւնքին վրայ հաստատ բան մը չի գիտեր, և այս պարագան գոնէ վարանումի պատճառ մը կ'ըլլայ, որով հակառակորդը յօժար չի գտնուիր դրուած պայմաններուն. ա'ն միշտ կը մտածէ որ թերեւս յաղթողը ինք ըլլայ յառաջիկայ կռուին մէջ։

Պատերազմին ներկայ կացութեան մէջ ճաբոնական պահանջումները Ռուսիոյ կողմէ ընդունուելուն գալով, զինուորական տեսակէտով խոստովանութիւն մը պիտի ըլլայ ասիկա թէ Ռուսիա անբաւական է պատերազմի շարունակութեան համար։

Հաշտութեան պայմանները տեսակ մը հաշուեկշիռ կը նշանակեն մէկ կողմին յաջողութեանց մեծութեան և միւս կողմին պարտութեանց գումարին միջեւ, նիւթական արժէքի կամ գնահատումի վերածելով խնդիրը։ Հաշտութեան պայմանները առաջարկող յաղթական կողմը ցնորական խորհուրդով մը չէ որ կը գործէ, կամ հարկանցի տեւողութեամբ մը չէ որ կը շարժի, և կը բանաձեւէ այդ պայմանները, այլ կը չափէ կը ձեւէ՝ աչքի առջեւ բերելով թէ իր հակառակորդը մինչեւ ո'ր աստիճան վրայ տալու յօժարութիւն կրնայ ունենալ իբրեւ հետեւանք իր անյաջողութիւններուն։ Կը չափէ կը ձեւէ՝ մի' գուցէ Պատերազմին շարունակութիւնը իրեն դէմ առաջ բերէ, զէնքերուն բախտը փոխուի, և թէ շարունակութեան համար դեռ ո'րքան զոհողութիւն և ջանք պէտք պիտի ըլլայ իր տեսակէտով՝ պարտաւորելու համար հակառակորդը ա'լ աւելի դժուարին պայմաններու, որքան առաջարկեց ներկայ կացութեան մէջ։ Միւս կողմը որ հաշտութեան պայմանները ընդունելու իր յօժարութեամբ իր պարտութիւնը ճանչցած պիտի ըլլայ, հաշուելու կ'ընէ որ իրմէ պահանջուած բաները համաձա՞յն են արդեօք զինուորական գործողութեանց արդի վիճակին, իր կրած անյաջողութիւններուն և կորուստներուն, իր տրամադրութեան տակ ունեցած և ապագային համար ունենալը կանխատեսուած զինուորական ուժերուն, վերջապէս թշնամութեանց շարունակութենէն յաջողութեանց ակնկալութեան հետ։

Հաղորդուած պայմանները խաղաղութեան վրայ հաշտութեան բանակցութեանց մասին ա'յն ատեն միայն լուրջ կերպով քննարկուիլ կարելի է խորհիլ, երբ Ռուսք Շահոյի վրայ ջախջախիչ պարտութիւն մը կրեն, կամ Օեամա Խարպինի առջեւ բանակ դնէ և Քուրօբաթքին Ցիցիհար նահանջէ բանակ մը վերակազմելու համար։ Սակայն մինչեւ ա'յն ատեն իր բոլոր ճամբաները պիտի փորձէ փոփոխակի պատերազմին բոլոր անակնկալներով, որոնք յաղթականին համար ա'յնքան աւելի դժուարին և վտանգաւոր կ'ըլլան, ո'րքան երկարին անոր գործողութեանց գիծերը։

Մինչեւ հիմա Ռուսք ջախջախուած չեն։ Հաւանական է որ այլ եւս պիտի չկրնան մեծ յաղթութիւն մը տանիլ, և այս պատճառաւ խոհեմութիւնը կը պահանջէ հաշտութեան համար աշխատիլ, բայց իրենց կացութիւնը ա'յն աստիճան անյոյս չէ որ հիմակուընէ իսկ յօժարին ընդունիլ ա'յնպիսի պայմաններ, որոնք ա'յն ատեն միայն կ'առաջարկուին, երբ անոնց զինուորական ոյժը փճանայ Մանչուրիական ռազմավայրին վրայ։ Այս վերջին պարագան ալ լուսաբանելու համար պէտք է քննել սա' խնդիրը թէ Քուրօբաթքին պիտի կրնա՞յ արդեօք զինուորական գործողութեանց շարունակութեամբ աւելի նպաստաւոր հիմ մը պատրաստել հաշտութեան բանակցութեանց համար։ Այլ եւս պէտք չէ մտածել թէ Քուրօբաթքին կրնայ իր կողմէ յաջողակ յարձակողական մը ընել։ Բայց կ'ենթադրենք թէ անիկա գործողութիւնները առաջ պիտի վարէ մինչեւ հիմակուան ձեւով, պիտի ձգէ որ իր հակառակորդը յարձակի իր ամրացած դիրքերուն վրայ, վճռական ճակատամարտին առջեւէն պիտի փախչի նահանջով մը՝ քաշուելով Հունհոյէն, անոր հիւսիսային եզերքը գտնուած բլուրներուն վրայ նոր դիրքեր պիտի բռնէ, անգամ մըն ալ պիտի սպասէ յարձակման, և այս՝ մեթոդը պիտի կրկնէ Թիլինկի առջեւ, և յետոյ մինչեւ Խարպին տանող ճամբուն վրայ անգամ մը եւս, ա'յնպէս որ յարձակողը իր յաղթութեամբ պիտի չկրնայ վճռական բանի մը հասնիլ, հապա պիտի պարտաւորուի երկար ատեն դադար առնել, և հաշտութեան պայմաններուն համար իր հակառակորդին տրամադրութիւնները փոխելուն սպասել պիտի չկրնայ, թէեւ կրնայ խնդիրը հասունցնել։ Յարձակողականը յաղթական յառաջխաղացութեամբ ա'յն ատեն միայն սպառնալից կ'ըլլայ, և հաշտութիւնը մէկ մի քայլի ա'յն ատեն միայն աւելի մօտ կ'ըլլայ, երբ գործողութեան մեծ նպատակի մը ձեռնուի, որուն պաշտպանութեան համար հակառակորդը վերջապէս պարտաւորուի վճռական ճակատամարտ մը ընդունիլ, առանց նահանջի հնարքին դիմելու։ Բայց եթէ այդպիսի նպատակէտ մը կը պակսի անսահման միջոցին մէջ, այսինքն եթէ Ճաբոնցիք չկրնան պարտաւորել Ռուսները վճռական կռիւի մը, ա'յն ատեն յաղթողներն իսկ — Ճաբոնցիք — իրենց կացութիւնը կ'ամոքեն, կը տկարանան նոյն իսկ իրենց յարձակումներուն մէջ դադար չտանող հակառակորդին դէմ, ինչպէս ցուլը կարմիր թաշկինակին դէմ։

Հետեւաբար, Ճաբոնցիներուն յաղթական ընթացքը բնաւ առաջ չի բերեր վերջնական հետեւանք մը յարձակողականին յառաջդիմութեամբ։ Եթէ անոնք յաջողին Շահոյի վրայ Ռուսները կեցնել ճակատամարտի մը համար և կատարեալ յաղթութեամբ մը քայքայել Ռուսներուն գլխաւոր ուժերը, բայց կը մնայ դեռ Վլատիվոսթոքի խնդիրը, և խնդրոյ տակ եղող հաշտութեան բանակցութիւնները կարելի կ'ըլլայ նորէն պարտաւորիչ ընել պարտեալին։ Բայց եթէ Քուրօբաթքին դարձեալ դիմէ իր կռուելով նահանջելու դրութեան, այն ատեն կը մօտենայ Վլատիվոսթոքի, Ճաբոնցիք ալ իրենց խարիսխէն պիտի հեռանան, և յառաջխաղացութիւնը շարունակելով և բնականաբար քիչ շատ տկարանալով նորէն կռուի պիտի բռնուին Քուրօբաթքինի բանակին հետ, ինչ որ վճռականութիւնը դարձեալ անստոյգ պիտի ընէ։

Ռուսք հիմակ իրենց կողմէն պայման չունին, ա'յս բանին վրայ պիտի մտածեն իրենց վճռական պարտութենէն վերջ։ Միւս կողմէ Ճաբոնցիք խոհականութեամբ ամէն կարելիութիւն կը գործածեն Պատերազմին երկար տեւողութեան համար, և իրենց մինչեւ հիմակուան յաջողութիւններուն վրայ ա'յն աստիճան գինովցած չեն որ յարմար առթիւ մը անկարելի դարձնեն հաշտութեան շէնքը։ Բայց, ի'նչ որ ալ ըլլայ, հիմա վճռական ճակատամարտէ մը առաջ երկու կողմերէն և ո'չ մին պիտի համոզուի թէ ինք պարտեալն է, թէ հետեւաբար պէտք է ընդունի հակառակորդին պայմանները, մանաւանդ երբ անոնք ջախջախիչ պարտութեան մը իբրեւ արդիւնք խմբագրուած են։ Ո և է պատերազմ վճռական ճակատամարտով մը միայն կրնայ տեւական վախճան մը ունենալ։ Եթէ այսպէս չըլլայ, Հաշտութիւնը կը վիժէ, կեղծ կ'ըլլայ։

ՌՈՒՍ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ

Ճաբոնի մէջ իբրեւ գերի վար դրուած Ռուսներուն թիւը 44,000 է, որոնցմէ 1616ը սպայ։

ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՈՐԾԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սէնփլօնի փապուղին աւարտեցաւ, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց։ Հինգ մեթր տեղ մնացած է միայն ծակոտելու համար։

Այս փապուղին շինելու գաղափարը սկսած է 1855ին, երբ ֆրանսական ընկերութիւն մը արտօնութիւն ստացաւ երկաթուղի մը շինելու, որ ճամբայ ելնէր Ժընեւէն, Ալպեան լեռներէն անցնէր, և երթար միանար իտալական գիծերուն։ Փապուղիին առաջին յատակագիծը ներկայացուեցաւ 1857ին։ Տակաւին պիտի սկսէր 3504 ոտք բարձրութեան մը վրայ, այսինքն ֆրանսական կողմը գտնուած Մօն Սընի Թիփնէլէն (փապուղի) 656 ոտք աւելի ցած տեղէ մը, և իր երկայնութիւնը պիտի ըլլար 7 5/8 մղոն։ Ծախք ենթադրուած էր 2 միլիոն 800,000 անգլ. ոսկի, ի բաց առեալ դրամին տոկոսը տասը տարուան համար, որուն միջոցին կը սպասուէր շինութեան աւարտումը։ Յետոյ, 1860ի և 1863ի միջոցին, ուրիշ չորս յատակագիծեր ներկայացուեցան կարճ փապուղիի մը համար 2 1/2 կամ 3 մղոն երկայնութեամբ մինչեւ բարձր տեղ մը, ուր կարելի պիտի ըլլար հասնիլ երկաթուղիով մը։ Նոյն միջոցին ընդարձակուեցաւ Ռօնի Հովտին երկաթուղին։ 1860ին Սիօն հասաւ, 1868ին Սիէրէ, և 1873ին Պրիկ։ Այն միջոցին այդ երկաթուղին Զուիցերիական Արեւմտեան Երկաթուղեաց Ընկերութեան սեփականութիւնն էր, որ 1890ին միացաւ Ժիւրա-Պէրն-Լիւսէրն Ընկերութեան հետ, Ժիւրա-Սէնփլօն Երկաթուղեաց Ընկերութեան անունին տակ։ Այս ընկերութիւնը իսկոյն սկսաւ ուսումնասիրել Սէնփլօնի փապուղին ծրագիրը, նպատակ ունենալով իր գիծը միացնել իտալական երկաթուղիին հետ, որուն վերջին կայարանն էր 1889ին Տօմօ տ'Օսսօլա, Սէնփլօնի իտալական զառիթափին վրայ։

1895 Նոյ. 25ին պայմանագրութիւն մը ստորագրուեցաւ Զուիցերիական և Իտալական կառավարութեանց միջեւ՝ փապուղի մը ծակելու Սէնփլօնի մէջէն Պրիկէն մինչեւ Իզէլ, որ կը գտնուէր Տօմօ տ'Օսսօլայի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Մենաշնորհը յանձնուեցաւ Ժիւրա-Սէնփլօն ընկերութեան, որ իրաւունք պիտի ունենար այդ փապուղին բանեցնելու 39 տարի։ Շինութեան գործը ստանձնեց Պրանտ, Պրանտաու և Ընկ. Համպուրկի տունը, 3 միլիոն 780,000 անգլ. ոսկի ծախքով, մէջը հաշուելով նաեւ 600,000 ոսկին, ի հարկին երկրորդ գիծ մըն ալ երկարելու համար։ Բայց քանի մը գետիններ ալ գնելու պարտաւորուած ըլլալով ընկերութիւնը, համագումար ծախքը 3 միլիոն անգլ. ոսկի եղաւ։ Սակայն զուիցերիական կառավարութիւնը յանձն առաւ 180,000 անգլ. ոսկիի նպաստ մը տալ ընկերութեան, և իտալական կառավարութիւնն ալ տարեկան 2800 անգլ. ոսկի պիտի վճարէր ամբողջ 99 տարուան մէջ։ Զուիցերիական Քանթօնները և իտալական զանազան գաւառներն ալ նպաստներ պիտի տային։

Իւրաքանչիւր խորանարդ մեթր գետին ծակելու համար 139 անգլ. ոսկի հաշուեցաւ, մինչդեռ Ս. Կօթար Փապուղիին համար նոյնչափը 178 ոսկի 16 շիլին եղած էր, և Սընիի փապուղիին նոյնչափն ալ 245 ոսկի 4 շիլին։ Բայց իրաւ է որ հաշիւները անբաւական եղան։ Նիւթական և դրամական դժուարութիւններ գործին արգելք ըլլալով, նոր պայմանագրութիւն մը ստորագրուեցաւ 1903ին։ Առաջին պայմանագիրը 1 միլիոն 900,000 անգլ. ոսկի ծախք դրած էր մէկ գծով փապուղիին և կողմնակի ճամբաներուն յարդարման համար, 600,000 ալ երկրորդ փապուղիի մը համար, և 280,000 ալ բոլոր զետեղումներուն համար, համագումար՝ 2 միլիոն 780,000 ոսկի։ Նոր պայմանագրութիւնը 56,000 յաւելուածական գումար մը յատկացուց զետեղումներուն համար, 90,000 մէկ գծով փապուղիին համար, և 180,000 ալ երկրորդ պատահական գծին համար։ Հետեւաբար, այս պատահական երկրորդ գիծը չհաշուելով, միակ մէկ գծով երկաթուղիին և կողմնակի յարդարման համար ծախքը 2 միլիոն 326,000 ոսկի հաշուեցաւ նոր պայմանագրութեան մէջ։

Զուիցերիոյ կողմը փապուղիին մուտքը 2249 ոտք բարձրութեան մը վրայ կը գտնուի, Պրիկէն մէկուկէս մղոն հեռի։ Փապուղիին երկայնութիւնն է 12 1/4 մղոն և քանի մը եարտ աւելի։ Ծովուն մակերեսէն ամէնէն աւելի բարձր կէտն է 2310 ոտնաչափ։ Իտալիոյ կողմէն փապուղիին բերանը կը գտնուի 2079 ոտք բարձրութեան վրայ։ Սահմանագլխի գիծը փապուղին ճիշդ մէջտեղէն կ'անցնի, փապուղիէն վեր լեռան միջին բարձրութիւնը 3740 ոտք է, իտալօզուիցերիական սահմանագլխին վրայ ամէնէն բարձր կէտը ըլլալով 7004 ոտք, փապուղիին մակերեսէն վեր։

Սէնփլօնի Փապուղին Նիւթապէս շատ պիտի կարճեցնէ ճամբորդութիւնը Բալէի և Միլանի միջեւ։ Մօն Սընի փապուղիին ճամբով այդ հեռաւորութիւնը 680 մղոն է, Ս. Կօթարով 665, մինչդեռ Սէնփլօնի փապուղիով 585 մղոնի պիտի վերածուի հեռաւորութիւնը։ Օսթանտէն Միլան ճամբորդութիւնը Սէնփլօնի նոր փապուղիով 59 մղոն աւելի կարճ պիտի ըլլայ քան Ս. Կօթարի փապուղիով։ Սէնփլօնի փապուղիով սահմանուած է խիստ վտանգաւոր ազդեցութիւն ընելու ֆրանսական վաճառականութեան համար, և Խորհրդարանը այժմ կը զբաղի սա' խնդրով թէ ի'նչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել ֆրանսական երկաթուղիին դրութիւնը նոր փապուղիին վրայ մուտք տուող գիծերուն հետ միացնելու։ Ժընեւ և Լօզան հիմակուընէ շատ աւելի կարեւոր երկաթուղիի կեդրոններ պիտի ըլլան ֆրանսական տեսակէտով։ Ֆրանսայէն Ժընեւ մուտքը մանաւանդ դժուար է, որովհետեւ Պուկէն այդ զուիցերիական քաղաքը երկարող գիծը երկար ճամբայ մը կը բոլորէ Ռօնի Հովտին պատճառաւ։ Զանազան ծրագիրներ ներկայացուած են ֆրանսական վաճառականութիւնը արագ հաղորդակցութեան մէջ դնելու համար Ժընեւի հետ։

⁂ Սէնփլօնի Փապուղիին հիւսիսային հատուածին մէջ ջուրին մակերեսը զգալաբար կ'իջնէ։ Մեծ նախազգուշութիւններ ձեռք կ'առնուին ջուրին յանկարծական խուժումին առաջքը առնելու համար դէպի հարաւային հատուածը։ Երբ ծակումի գործողութիւնը աւարտեցաւ, հարաւային կողմէն դէպի հիւսիս սկսաւ տաք ջուր երթալ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, փետր. 26. Սպարապետ Քուրօբաթքին կը հեռագրէ Զարին ամսոյս 25 թուով. — «Այս առտու թշնամին գրաւեց Ցոնհօչէնկ։ Դեռ ճշգիւ չենք գիտեր թէ երէկի կռուին մէջ մեր զօրքերուն կորուստը ո'րքան է։ Վիրաւոր 12 սպայ և 300 զինուոր մտած են Սանլուճուի հիւանդանոցը։ Բայց մեռեալներուն թիւը աւելի մեծ է համեմատաբար։ Այս առտու թշնամի գումարտակ մը առաջացաւ Սանլուճուի հարաւ-արեւմտեան կողմը գտնուող Տաբուլին կիրճին ուղղութեամբ։ Իրիկուան թշնամի յառաջապահները սկսան մօտենալ մեր զօրքերուն կողմէ բռնուած կիրճերուն։»

ԼՈՆՏՈՆ. — Բեթերսպուրկէ կը հեռագրուի Սթէնտըրտ Նիւզի. — «Զօր. Սախարով կը հեռագրէ Ռուս Ընդհ. Սպայակոյտին. — «Ուրբաթ առտու արշալոյսին, թշնամին յարձակեցաւ Պէրէսնէվ բլուրին վրայ, զոր գրաւած էին մեր զօրքերը։ Բուռն կռիւ մը սկսաւ կէս օրէն վերջ ժամը 1ին տեւինաւոր արիւնալից կռուէ մը վերջ, Ռուսք ստիպուեցան պարպել Պէրէսնէվ բլուրը, թշնամիին թուական առաւելութեան առջեւ։ Ճաբոնցիք այն ատեն բուռն թափով խոյացան Պէրէսնէվ բլուրին վրայ, իրե'նց իսկ դիակները կոխոտելով։ Ռուսք ականներ զետեղած ըլլալով կրակի տուին իրենց պարտութեան պահուն և Ճաբոնցիք մեծ կորուստներ ունեցան. մեր կորուստներն ալ շատ մեծ են.»

ՎԻԵՆՆԱ. — Մուքտէնէ կը հեռագրուի «Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի թէ երբ ճաբոնական զօրաբաժինները կը յարձակէին Պէրէսնէվ բլուրին վրայ, ուրիշ զօրաբաժիններ նոյն պահուն կը յարձակէին Ռուսներուն վրայ՝ Ցան-Ցի-Լինկ կիրճերուն մէջ։ Ռուսք ետ մղեցին այս յարձակումը։ Ճաբոնցիք նահանջեցին։ Կորուստնին մեծ չէ։

ՄՈՍԿՈՒԱ. — Զօր. Սթէօսէլ հոս հասաւ և հանդիսաւոր ընդունելութիւն գտաւ։

ԹՕՔԻՕ. — Մանչուրիոյ ճաբոնական բանակետեղէն կը հեռագրուի. — «Անցած Ուրբաթ ռուս հետեւակազօրքը Վայթոչանի մօտ երկիցս յարձակեցաւ Ճաբոնցիներուն վրայ և միշտ ետ մղուեցաւ»

— Ճաբոնցիք բռնեցին «Րօմուլոս» շոգենաւը, որ ածուխ կը տանէր Վլատիվոսթոք։

ԼՈՆՏՈՆ. — Նիւ Եորքէ կը հեռագրուի «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թէ ամերիկեան «Սլիվէն» շոգենաւը կրցաւ 4000 թօնօ ածուխ մտցնել Վլատիվոսթոք, ձիւնի փոթորկէն օգտուելով քաջաբար։

ՓԱՐԻԶ. — Հալի Իրաւարար Ատեանին անդամները ներկայ եղան ի պատիւ իրենց՝ Էլիզէի մէջ տրուած կոչունքին։

— Սէուլէ կը հեռագրուի «Էնֆորմասիօն»ի թէ մեծ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Քորէայի հիւսիսակողմը, ճաբոնցի և ռուս զօրքերուն միջեւ։ Ռուսք ետ քաշուեցան։ 10,000 Ճաբոնցի զօրք կայ Քորէայի սահմանագլխին վրայ կազմ և պատրաստ՝ Վլատիվոսթոքի վրայ քալելու, որ մօտերս պիտի պաշարուի նաեւ ցամաքի կողմէ։ Սառոյցը կը տիրէ և Ճաբոնցիք շատ կը նեղուին անկէ, նոյն իսկ ցուրտէն մեռնողներ կան։

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՑՈՐԵՆ

ԼԻՎՐՊՈՒԼ, 25 Փետր.

Բամբակի հրապարակը բացուեցաւ.

Մարտ — Ապրիլ	4.02	
Մայիս — Յունիս	4.06	քիչ գործ կայ
Յուլիս — Օգոստ.	4.09	
Սեպտ. — Հոկտ.	4.12	

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Անցեալներս, Աթէնքի քահանայի համար Մանզումէի գրած Թղթակցութիւն՝ը, որ քիչ մը ինքնատիպ և մը ցաւալի իրողութեանց արձագանգ կ'ըլլար, արժանապատուութեան խնդիր մըն ալ կը պարունակէր և վերջը տարբեր գրութիւններով ալ կոչուած կ'ըլլար Կրօն. Ժողովոյ՝ յարմարը ու պատշաճը տնօրինել, գէթ օտարներու աչքեւ ամօթ պահելու համար Հայ կղերին յարգը։

Այէն օտար քաղաք, ուր պզտիկ գաղութ մը ունինք, չկրնար վերջապէս մեծ քաղաքներու պէս չահաւէտ պայմաններ ունենալ գաղթ քահանայ ին համար որ տեղւոյն վրայ կատարուած գիտակ ընտրութիւն մը երկար բարակ պապայ դժգոհութեանց, և ինչ որ աւելի գէշ է, օտարներու աչքեւ ալ խաղք խայտառակ արարքներու տեղի չի տայ։ Աթէնք մը, Գանտիա մը և ասոր պէս քաղաքներ, ուր Հայերը նուազ հարուստ և կեդրոնը կամ տարր մօտ գտնուող կրօնականներու վիճակին վրայ նուազ ծանօթութիւն ունին, անշուշտ իրենց այդ վիճակով դատապարտուիլ պէտք չեն համարուիլ, այնպիսի հոգեւոր հովիւներ ունենալու — եթէ երբեք ունենան — որոնք Պատրիարքարանի կողմէ տրուած հրամաններու և հականրամաններու, վաւերումներու և տրոշումներու ծնունդ չտան, ինչպէս Աթէնքի քահանան և կամ ինչպէս Պորտաուրի Նախորդ և Գանտիոյ Նոր քահանան՝ որոնք գացած ամբիոնին փորձանք մը կ'ըլլան։

×

Երբ մէկ կողմէ կան քահանաներ, որոնք օտարներու աչքեւ ալ կ'ապացուցանեն թէ այնչափ մեծ կարեւորութիւն չեն տար արժանապատուութեան, անդին կը լսենք սակայն թէ կան ալ որ պէտք եղածէն աւելի ուշադիր են ասոր։ Պոլսոյ ջոջ թաղի մը քահանան որ իր կարգին քահանաներու ալ... ջոջն է եղած, չուզեր երրորդ անգամուն տնօրինէքի երթալ նորստաց ծախի մը, որ իրեն իբր ժամուց երկու մէճիտ միայն տալու չտեսութիւնն է բրած։ Ջոջ չնորհքաւնակը կերպով մը հասկցնել կուտայ իր ծուխին թէ ինք երեք մէճիտէ վար վճարող մարդու տուն չկրնար այցելութիւն մը ընել և... օրհնութիւն մը տալ։ Այդ քահանան չգիտեմ նմանէր քիչ մը — հեռու կարգէն! — այն մուրացկանին որ գործի մէջ ալ եփած, հետեւաբար կապույն ալ կապած, իրեն տրուած քսան փարայի ողորմութիւն մը կը մերժէր, առարկելով թէ հիմա սկանակի մինչեւ անցուցած է և քառասունէ վար ողորմութիւն չընդունիր։

Ժիտէինք քահանաներ որոնք վաճառական էին, վաչխառու էին, ամուսնութեանց միջնորդ էին, էին ու էին, բայց ճիշդը, նոյն իսկ ասոնք գիտնալունս համար էր որ չէին կրնար երեւակայել քահանայ մըն ալ որ մերժէր... երկու մէճիտը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԿՏԱԿ ՄԸ

Մեծ Նոր գիւղին այրի Տիկ. Դրշախուհի Սէրայլեան, որ նոյն գիւղին մէջ ծանօթ էր իր բարերարութիւններովը, մեռած է անցեալ շաբթու, կտակելով ազգին 600 ոսկի արժողութեամբ տուն մը և մէկ քանի հողային ստացուածքներ։

Ցուղարկաւորութիւնը կատարուած է Փետրվար 9ին, տեղւոյն Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ մեծ շքով, որուն մասնակցած են բոլոր քահանաները և դպրաց դասը ամբողջութեամբ։ Արարողութիւններէն յետոյ դագաղը հանդէսով տեղւոյն գերեզմանատունը փոխադրուած է ուր հանգուցեալ տիկնոջ բարեմասնութիւնները Թաղ. գամբանականներ խօսուած են։

Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ բժիշկներու խորհրդով իր առողջութիւնը դարմանելու համար վերջերս Պաքու գացած է։

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ, ներկայ գտնուեցաւ Մայր եկեղեցիի արարողութիւններուն և ճաշու գրքէն վերջ տրուած տօնը բացատրող քարոզ մը խօսեցաւ։

ԱԿՆԱՑ Կարուլլայ գիւղին մէջ անցեալները մեռած է Սատուր Վարդանեան անուն անձը, որ իր ունեցած պարտատ գրամէն բարենպատակ հաստատութիւններու պզտիկ գումարներ կտակած է։ Այսպէս յիշեալը 45 ոսկի կտակած է իր գեղի եկեղեցիին, 10 ոսկի Կամարակապ գեղի և 10 ոսկի ալ Ակնայ քաղաքի եկեղեցիին։

ԲԱՆԿԱԼԱՊԵՏ ՄԸ... ՈՐ ԿԸ ԲԸՆԱՆԱՑ. — Անցեալ կիրակի օր ուխտաւոր մը Գալաթի եկեղեցին կ'երթայ, իր գործերուն յաջողութեան համար, Զարխափան Ս. Աստուածածնայ առջեւ մոմ մը վառելու համար։ Ուխտաւորը ներս կը մտնէ և դէպի բանկալը կ'ուղղուի մոմ մը առնելու համար, բայց բանկալապետը, որ այդ գիշերը երկայթի մը մէջ լուացուցած ըլլալու էր, մշիկ մշիկ կը քնանար, Զարխափան Աստուածածնին յանձնելով բանկալը, ինքզինքը և ծախուելիք մոմերը։ Ուխտաւորը իր մոմը կ'առնէ, խնդիրքը կ'ուղղէ Աստուծոյ և յետոյ 25 դրշ.ի նուէր մըն ալ թուղթի մը մէջ փաթթելով գանձանակի մը մէջ կը ձգէ քառթօվ մը ու կը մեկնի, երբ դեռ մինչ իր քնացած վիճակին մէջ էր ու կը հնչէր բանկալապետը։

Թաղ. Խորհուրդը յետոյ ուխտաւորէն կողմէ ձգուած քաթէն կ'իմանայ խնդիրը բայց չենք գիտեր թէ ի՛նչ տնօրինութիւն կ'ընէ այդ քնացող բանկալապետին համար։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պոլսոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան, առջի օր Դատական Նախարարութեան Պաշտօնատունը երթալով տեսակցեցաւ Վսեմ. Ջիվէր պէյի հետ։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Կալուածոց Ցանձ. Նամժողովին անդամներէն Հեթ.ւմ էֆ. Սեթեան, կիրակի օր Գնալը Կղզի երթալով, աչքէ անցուց նոյն հաստատութեան սեփական Թափուր գետինները որոնք յանձնաժողովոյ որոշմամբ պիտի ծախուին։

ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք թէ, Կայս. արհեստից վարժարանի հաշուեգիտութեան ուսուցիչ Երուանդ էֆ. Զաքուչեան, այն վարժարանին մէջ կոչուած է չինուածանիւթերու վարչութեան պետ. պաշտօնը պահելով հանդերձ իր ներկայ պաշտօնը։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Մխիթարեան վարժարանին մէջ, ինչպէս ծանուցած էինք, կիրակի ցերեկ տեղի ունեցաւ թատերական և երաժշտական ցերեկոյթ մը վարժարանին ուսանողներուն կողմէ, ի նպաստ նոյն վարժարանին աղքատ աշակերտներուն։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ քայլերգով, ուրկէ վերջ ներկայացումներ տրուեցան հաճելի ժամանց մը ընծայելով ներկաներուն։ Ուրբաթ և կիրակի ցերեկ նոյնպէս թատերական ներկայացումներ պիտի տրուին։

Պ. ՀԱԵԿ ԿԻՒՏԷՆԵԱՆ ծանօթ ջութակահարը, ինչպէս գրած էինք, յառաջիկայ երեքշաբթի օր Փետրվար 22 նուագահանդէս մը պիտի սարքէ Գալը գիւղի Ճիմնաստիկ թատրոնին մէջ։ Տոմսակները կը ծախուին Զպաղճեան և Պաթմագեան գեղարաններուն և նուագահանդէսին իրիկունը թատրոնին կիշէն։ Պ. Կիւտէնեան մտադրած է նուագահանդէս մը եւս սարքել Մարտ 6/19ին Բերա Բըթի Շանի թատրոնին մէջ։

ՀԱՅ-ՀՌՈՎՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Պիւյէքտերէի Հայ-Հռովմէականաց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ վաղֆներուն մատակարար Կղեմէս էֆէնտի Տալեան, փետրվար 10 թիւ նամակով մը հետեւեալը կը գրէ.

«Թերթիդ 1111 թիւին մէջ կարդացինք թէ Սեբաստիոյ Հայ-Հռոմէականաց Առաջնորդ Արհ. Տ. Սահակ Արքեպիսկ. Հաճեան քաղաքս պիտի գայ քահանայից և ժողովրդեան մէջ ծագած եկեղեց. խնդրին կարգադրութեանը համար։

«Հաշուական խնդիրը կարգադրուած է շնորհիւ տեղւոյս կառավարիչ Վսեմ. Մուսա Քեազիմ պէյի որ մասնաւոր յանձնախումբի մը միջոցաւ քննել տուաւ զայն և կարգադրեց։

«Բուն խնդիրը կը դառնայ Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Ճամճեան եպս.ի շուրջ, որ նախապէս Մշոյ առաջնորդ էր և չկրնալով համաձայնիլ իր թեմականներուն հետ, Պոլիս վերադարձած և Տ. Պօղոս Էմմանուէլեան Սրբազանի վախճանումէն քիչ յետոյ Թափուր տեսնելով Պրուսայի աթոռը, առաջնորդ ընտրուած էր։

«Առաջին անհամաձայնութիւնը որ ծագեցաւ Ճամճեան եպս.ի և իր թեմականներուն միջեւ տօմարի խնդիրն էր։ Առաջնորդը կ'ուզէր եւրոպական տօմարը վարել եկեղեցիին մէջ. մինչդեռ ժողովուրդը կ'ուզէր շարունակել իր Պապենական եկեղեցիին մինչեւ ցարդ ընդունած և հետեւած հին տօմարը։ Ասանկ տարօրինակ պահանջի մը անտեղի ըլլալը թէև ամէն կողմէ դիտել տրուեցաւ Ճամճեան եպս.ի, բայց անիկայ ինքզինքը ձեռնհաս կարծելով եկեղեց. ամէն խնդիր, իր կամացը համաձայն վարելու, յամառեցաւ իր նախորդ ձեռնարկին՝ Եւրոպական տօմարին վրայ, և ցարդ նոյն յամառութեամբ կը պնդէ որ իր թեմին եկեղեցիները անով վարուին։

«Ասկէ զատ Ճամճեան եպիսկոպոս չենք գիտեր ինչ պատճառով իր անուան փոխանցել տուած է մեր եկեղեցիին յատուկ վաղֆ կալուածները, ինչ որ նոյնպէս վիշտ պատճառած է տեղւոյս Հայ-Հռովմէական հասարակութեան և այսօր մեր ժողովրդեան մեծագոյն մասը չուզեր յաճախել եկեղեցին։

«Այս առթիւ մէկ քանի անդամներ հանրագրութիւններով դիմեցինք մեր Կ. Պատրիարք Տ. Տ. Սապպաղեան Սրբազանի և քաջայոյս ենք որ նոր ղրկուելիք քննիչ Հաճեան Արքեպիսկ. անաչառ քննութեամբ մը վերջ պիտի տայ այս երկպառակութեան, որով ժողովուրդը առիթ պիտի ունենայ եկեղեցի յաճախելու և կրօնական պաշտամունքէ զուրկ չմնալու։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ երեք Թաղ. Աղքատախնամ Տնօրէն խորհուրդը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ հետեւեալ նուիրատուներուն. Վաստակաշատ էֆ. Մանուկեան 324ղրշ. Գարեգին էֆ. Մանուկեան 108ղրշ. իրենց ողբացեալ քրոջ Տիկին Երջա՞նիկ Անդրանիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ.

Նիկո էֆ. Ք. Կիւմիւշեան՝ իր որդոյն մկրտութեան առթիւ 108ղրշ. Լեւոն էֆ. Փափազեան, հանգուցեալ Տիկին Շահէն Ալեքսանդրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ 54ղրշ. Մկրտիչ էֆ. Սէյլիք.ն 40ղշ.։

'Ի դիմաց Տնօրէն խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

ԱԿ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ — Ա. Պ. ԲԻՐԼԵՃԵԱՆ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախընթաց կիրակի օր Սամաթիա Նաօլը Պարու Րիզէլեանց բնակարանին մէջ վայելուչ կերպով տեղի ունեցաւ Պաղտասար էֆ. Կիւլխաննեանի ընդ Օրիորդ Զապել Րիզէլեանի նշանախօսութիւնը 'ի ներկայութեան երկու կողմի ազգականաց ու բարեկամաց

Պաղտասար էֆ. Կիւլխաննեան Համիտիյէ Կայսերական առեւտրական վարժարանէն վկայուած՝ երկար տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէ մեծաղաց ծանօթ վաճառական Էքսիրճեան Ծիգմէճեան և ընկ. վաճառատան մէջ, ուր իր խոհեմ ու ազնիւ բնաւորութեամբ պատուաւոր ու նախանձելի դիրք մը ստացած է։

Իսկ Օր. Զապել Րիզէլեան ընտանեկան լուրջ դաստիարակութեամբ օժտուած Օրիորդ մըն է որ իր բնական ու ազնիւ բարեմասնութիւններով արժանաւոր ամուսին մը ըլլալ կը խոստանայ։

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

27 Փետրվար 1905

Ֆրանս. 3% Française	99	97
Րէժի (Tab. Turcs)	365	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	90	95
Վիճակաթուղթ (Lots Turcs)	136	—
Պանք Օթ. (Banque Ott.)	604	—
Թրանսվալ (Transvaal)	96	—

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՑԱԿՈԲ ԷՖ. Տ. ՑԱԿՈԲԵԱՆ (Մանիսա). — Ստացած ենք ձեր և Մէնգիլեան էֆ.ի բաժնեգինները։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ՂԱԶԱՐԵԱՆ (Սելանիկ). — Ձեր հաշիւը ճիշտ է։

Մ. ՊԱՍԹԱՃԵԱՆ ԷՖ. (Տիարպէքիր). — Ձեր ներկայացուցած բաժանորդին թերթերը սկսանք ղրկել նոր թերթօններուն Ա. թիւէն, բայց ձեր ցոյց տուած տեղէն չվճարեցին բաժնեգինը։ Հաճեցէք մանտարօստով կամ փոխ-գրով ղրկել մեզ։

ՖԱՊՐԻՔԱԹՕՐԵԱՆ ԵՂԲ. (Խարբերդ). — Ստացանք ձեր բաժնեգինը և նոր թերթօններուն Ա. թիւէն սկսանք ղրկել։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 14 փետրվար Երկուշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան	37½-38	փարա
» երկրորդ »	36¾-37	»
Մախլութ »	35-36	»
Զավտարլը »	33-34	»
Սերթ առաջին, օխան	34½—35	փր.
» միջին տեսակ	33-33½	»

Այսօր ժամանեց 35 վակոն ցորեն Անատօլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը 71-72 ղշ.
» » Բ. » 67-69 »

ԹԵՓ

Օխան 18½ փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօստէնճէ 12—12¼ ղրշ. գրիւը
Մերսին և Րուսճուկ 11—11¼ »

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Օրման վէ Մաադէն վէ Զիրաաթ նէզարէթինտէ զըրաաթ հէյէթը ֆէննիյէսինտէ միւֆէթթիշ իզզ. Լէվիս պէյէ ռիւթպէի Սանիյէ սընըֆը միւթէմայիզի թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՆՇԱՆ

Օրման վէ Մաադէն վէ Զիրաաթ նէզարէթը ճէլիլէսի միւֆէթթիշը ռւմումիսի սաատ. Մըր Ալֆրէտ Սանդերսոն պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ պիրինճի ռիւթպէտէն Օսմանի.

Թիւֆէնկճեանը հազրէթը Շէհրիյարինին Շզօտրալը Թաճիր ազայա իքինճի ռիւթպէտէն Մէճիտի.

Խարիճիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի էվրաք միւտիրի մուավինի սաատ. Րալֆ պէյ էֆ.յէ իւչիւնճի ռիւթպէտէն Օսմանի նիշանը ալիլէրի իհսան պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Երէկուան Թուրք Թերթերը հետեւեալ Պաշտօնական Զեկոյցը հրատարակեցին.

Այսօր Եըլտըզի Կայս. Պալատան մէջ կը կատարուի Վեհ. Սուլթանին աղջկան՝ Բարձր. Նայիլէ իշխանուհիին ամուսնութիւնը՝ Պետական Խորհուրդին անդամ Արիֆ Հիքմէթ պէյի հետ, որդի Դատական Նախարար Ապտիւրահման փաշայի։ Մանրամասնութիւնները վաղը պաշտօնապէս պիտի ծանուցուին։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ զինուորական ամէն շրջանակներու մէջ հոգ տարուի առողջապահական սպասարկութեան եւ բժիշկները խղճմտութեամբ կատարեն իրենց պաշտօնը։ Այն տեղերը ուր բժիշկները անբաւական են, նոր բժիշկներ պիտի ղրկուին։

— Մասնաւոր պաշտօնեաներ որոշուեցան զինուորական բոլոր հաստատութեանց մէջ, հաշիւները ճշդելու համար ներկայ տարիէն որ աւարտելու վրայ է։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՃԱԽԸ. — Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը որ Հռոմի մէջ միջազգային երկրագործական հաճախ մը հաստատեց, հրաւիրեց նաեւ Տաճկաստանի կայս. կառավարութիւնը։ Նախարարաց Խորհուրդը, օսմ. պատուիրակ նշանակեց արքունի ագարակներու քննիչ Հօլքալը՝ երկրագործական վարժարանին ուսուցիչ և Հանրօգուտ շինութեանց մասնագիտական ժողովին անդամ Ճեմիլ պէյը՝ Վեհ. Սուլթանը վաւերացուց այս ընտրութիւնը։ Այս կաճառին առթիւ հեռագիրներ փոխանակուեցան Վեհ. Սուլթանին և Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին միջեւ։ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորեց Թագաւորը իր այս գեղեցիկ գաղափարին համար և Իտալիոյ Վեհապետն ալ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց այս կայս. համակրութեան համար։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ. — Կայս. կառավարութեան և Քարտէլներու Ընկերութեան միջեւ նոր մաքսատուններու շինութեան մասին գոյացած համաձայնութիւնը, իր գործադրութեան սկզբնաւորութիւնը ունեցաւ։ Ընկերութիւնը նախ. ի կողմէ. փողոցին մէջ գտնուած 27 խանութները գնելու համար բանակցութեանց սկսած է և անոնց տեղ պիտի շինուին մաքսային մթերանոցներ։ Շինութեան աշխատութիւնները տարիէ մը վերջ պիտի գլուխ ելլեն։ Մաքսատան արդի շէնքին մէջ ալ կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԻՆ ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ առտու Ֆէնէրի պուլկար եկեղեցիին մէջ գոհաբանական արարողութիւն մը կատարուեցաւ։ Ներկայ էին պուլկար գործակատար Մ. Նաչէվիչ, գործակատարութեան պաշտօնեաները, Էկզարքարանին պաշտօնեաները, պուլկար կղերանոցին աշակերտները, ևայլն։ Արարողութիւններէն ետք ներկաները Բերա, գործակատարութեան պաշտօնատունը գացին ուր Մ. Նաչէվիչ ընդունելութիւն մը կատարեց։ Էկզարքը և գործակատարը շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Իշխանին։

ՔԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ. — Դատաւորներու իլմիական և վարչական պաշտօնեաներուն հրահանգ տրուած որ վարձատրութիւններ պիտի տրուին իրենց, եթէ տուրքերու գանձման մէջ հոգածութիւն և եռանդ ցոյց տան։ Ընդհակառակը եթէ անհոգ գտնուին, պիտի պատժուին։ Ամէն պարագայի, այս պաշտօնեաները մինչեւ իլմտական ներկայ տարւոյն վերջը պէտք է գանձած կատարած ըլլան որոշեալ չափէն աւելի Պոլսով յանձնել տուրքերուն, պէտք է ամէն ջանք ի գործ դնեն որպէսզի գանձումներուն գումարը նախորդ տարիներէն աւելի ըլլայ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԼԱՏԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ. — Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Վատիկան կը խորհի Երուսաղէմի լատին Պատրիարք ընտրել Մօնսէնեօր Եօկարօն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Մ. Թօունլէյ ուրիշ տեղ փոխադրուած ըլլալով, Բէյգրատի անգլիական Ընդհ. հիւպատոս Մր. Ֆրանսիս Սթրօնկ իրեն պիտի յաջորդէ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՃԵՄԸՆԴԱՑԸ. — Ցայտնի է թէ Պաղտատի երկաթուղիի գիծին վրայ ճեպընթաց կառախումբերու սպասարկութիւն մը պիտի հաստատուի։ Այս առթիւ Եւրոպա յանձնարարուած վակոնները և գործիքները կը հասնին տակաւ։ Առջի օր մինչեւ Բէնտիք փորձ մը եղաւ։ Շատ կատարելագործեալ պիտի ըլլայ այս սպասարկութիւնը։ Ամէնքը 45 վակոն պիտի գան։ Ա. կարգի մէկ վակոնը 45,000 մարք կարժէ։ Վակոնները խիստ կատարելագործեալ և հանգստաւէտ են, ելեքտրականութեամբ լուսաւորուած։ Լօքօմօթիֆները 120 քիլօմէթր արագութիւն պիտի ունենան ժամական։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Սօֆիայի գերման հիւպատոսը բանակցութիւններ պիտի կատարէ Գերմանիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ առեւտր. նոր պայմանագիր մը կնքելու համար։ Աւստրիա ալ թէեւ նոր պայմանագիր մը պիտի կնքէր, բայց այժմ կը խնդրէ որ ներկայ պայմանագիրը գործադրուի մինչեւ 1906 Մարտ 1։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ. — Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Մ. Տէֆէսի և տնօրէն Բանճիրի պէյի բարուք ծառայութիւնները, բարեհաճեցաւ Ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել Մ. Տէֆէսի և Ականակուռ Օսմանիյէ՝ Վսեմ. Բանճիրի պէյի։ Կայս. այս կրկին շնորհները արդար վարձատրութիւնն են իմաստական այն ծառայութիւններուն, զորս մատուցած են նոյն երկու անձնաւորութիւնները Օսմ. Պանքային զարգացման և բարգաւաճման մասին։ Մ. Տէֆէս դեռ ոչ երկար ատենէ ի վեր գլուխը անցած Թուրքիոյ դրամական այս միակ մեծ հաստատութեան և սակայն իր փորձ եւ հմտագէտի կարողութիւնները արդէն գնահատելի արդիւնքներ տուած են։ Իսկ Վսեմ. Բանճիրի պէյ, արդէն երկար ատեն է իր փորձ մտքին և կարող վարչագիտութեան ապացոյցները տուած է մեծապէս օգտակար հանդիսանալով Օսմ. Պանքային, որուն նշանակելի մէկ պաշտօնատարն է, հաւասարապէս գնահատուած ամէն շրջանակներու մէջ։ Կայս. այս շնորհներուն առթիւ մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք թէ Մ. Տէֆէսի և թէ Վսեմ. Բանճիրի պէյի։

ՕՍՄ. ԳՈՐԳԵՐԸ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մօտ դիմումներ եղած էին, որպէս զի Օսմ. գորգերը և կապերտները բարձր մաքսերու չենթարկուին։ Ֆրանսական կառավարութիւնը նկատի առնելով այդ զեկոյցը, հրամայեց որ առաջուան սակացոյցին համաձայն մաքս առնուի Օսմ. կապերտներէն, Գերմանիա ալ բաւական զեղչ ըրաւ։ Ամէնէն լաւ տեսակին իւրաքանչիւր 100 քիլօյէն 200 մարք պիտի առնուի իբրեւ մաքս։ Բ. Դրան հրամանով ձեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ որ գործիքէւ պատրաստութեանը մեծ խնամք տարուի և լաւ տեսակ բուրդով ու ներկով շինուի։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ նամակով մը «Տառապողներու մայր» կը կոչէ Տիկին Թէօտոր Մավրոկորտաթօն, իր բազմաթիւ բարեգործութեանց համար։ Պատրիարքը անոր նուիրեց նաեւ խաչ մը և Ս. Գէորգի պատկեր մը։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՆՈՐԵՐ. — Եգիպտական կառավարութիւնը ապրիլին գործադրութեան պիտի դնէ Եգիպտոսի երկաթուղիներու կազմակերպութեան նոր օրէնագիծը։

— Եգիպտագէտ Մ. Մասբէրօ Լիւքսորի մէջ գտաւ փարաւոններու 18րդ հարստութենէն Ամէնոֆիս Գ.ի կնոջ Թիա թագուհիին ծնողքին գերեզմանները։

«ՕՐՍԺ» ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Հետեւեալ նամակին հրատարակութիւնը խնդրուած է մենէ. — Ժամանակէ մը ի վեր երկու ձի ապահովագրել տուած էի «Օրսժ» Ընկերութեան, որուն Պոլսոյ ներկայացուցիչն է Մ. Քազըրէթթօ։ Այս ձիերը հիւանդութեամբ մը մեռան և Ընկերութեան ներկայացուցիչը իրեն յատուկ առատաձեռնութեամբ և արդարութեամբ կարգադրեց հաշիւս։ Այս պարագան կուգամ յիշեցնել հասարակութեան, որպէսզի վստահ ըլլայ «Օրսժ» Ընկերութեան պատուաւորութեան վրայ, որով կը վարուի ան իր յաճախորդներուն հետ։ Հետեւաբար Մանզումէի Ցով. 24 թիւ Թերթին մէջ գրուածները սխալ ճշմարտութեան հակառակ են, քանի որ կառասպան Քառլոյի պատկանող ձիերը ես անձամբ ապահովագրել տուած էի նոյն ընկերութեան իբր դրամագլուխի հայթայթիչ նոյն ձիերը գնելու համար և այսպէս, Քառլոյի անունով բռնածները իրականութենէ հեռու են։ Ընդունեցէք յարգանքներս. — Արշամա Սքայրուլյա։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹԱՐՋԱԿՈՒՄ. — Առջի օր, կէս գիշերին, Բերա, Տէպէպաշի փողոց Օթէլ տէ Բօլօնիի պանդոկին վարձակալ Մ. Ռօման երբ դուռը գոցելու վրայ էր, երկու հոգիէ յարձակում կրեց, որոնք անոր կոկորդը սեղմելով ուզեցին պանդոկ մտնել։ Կարճ կռիւ մը ակ... Մ. Ռօման, որ հակառակ իր տարիքին կորովի էր դեռ, կրցաւ դիմադրել յարձակողներուն, մինչեւ որ պանդոկէն հասան վարձակալները և ձեռբակալելով երկու հոգին ոստիկանութեան յանձնեցին։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ. — Առջի օր, Բէփէ Պաղչէճի անցնող չէք տիկին մը անծանօթ գողաւանդը կրեց քսակահատի մը, որ 18 ոսկի արժող իր ոսկի ժամացոյցն ու շղթան յափշտակեց։ Կինը սկսաւ պոռալ և ոստիկանութիւնը օձիքէն բռնելով դուրս հանեց փախուստը բազմութեան մէջէն։

120 ՏԱՐՈՒ. — Պոլիս, Քիւչիւք Այա-Սօֆիա թաղին մէջ մեռաւ Թրքուհի մը, որ 120 տարու էր և կորովի։ Հանգուցեալը մայրն էր Եըլտըզի ոստիկաններէն Ալի Րիզա էֆէնտիի։

ՎԻԼԼԱՌ չօքօլան գնեցէք ու կարդացէք Դ. երեսի ծանուցումը

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագրերը. —

ՓԱՐԻԶ, 27 փետր. — 23էն ի վեր սկսուած ճակատամարտը սաստկապէս կը շարունակուի Զինկ-Հօ-Չէնգի մէջ առանց ո և է վճռական արդիւնք մը։ Ճափոնները երկու կողմէն համար ալ բաւական ծանր են։

— Թէթէրպուրկէն կը հեռագրեն թէ Մոսկվայի կը լսէի հոն որ Զօր. Կրիբընպերկ պիտի բանտարկուի պարիսպի մը մէջ, իբրեւ անհնազանդ ու դաւաճան՝ պատերազմի միջոցին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Լոնտոնի ճափոնական դեսպան կոմս Հայաշի, հաշտութեան մասին տարածուած զրոյցներուն առթիւ հարցապնդման մը մէջ յայտարարած է թէ, թշնամութիւններուն մօտաւոր դադարման համար ո և է տեղեկութիւն չունի։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՀԱՐՍՆԻՔ

Տիար Կարապետ Գ. Բրլէբճեանի Օր. Աղաւնի Խ. Ծիլաճեանի հետ Պսակադրութեան հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ Հինգշաբթի 17 փետրվար, ժամը Ծին Փէրիգիւղի Ս. Եկեղեցին։

ՍԱԿԱՐԱՆ
ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՇՈՒԿԱՅԻՆ

14/27 Փետրվար 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	98	16
Ամէնէն բարձր գինը	98	20
» վար գինը	98	13

ՌՈՒՄԷԼԻՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	133	62
Երէկուան բարձր գինը	134	75
» վար »	133	37
Թրէօր Թօմպէք Էմիսիոնէն Ա.	301	.
» » » Բ.	269	—
Բարզաք	520	.
Պանք Նաս. Թրքա.	427	—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6	30
Րէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	385	—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12	02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ.Օ.	4	05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

	ղշ.	փր.
Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն		
Մէճիտիյէ արծաթ	108	17
Անգլիական ոսկի	11[illegible]	02
Ֆրանսական ոսկի	87	20
Բէշլիք	51	05
Նոր մէթալիք	103	20
Բոլ	90	—
Ռուսական թղթադրամ	8	64
Լոնտոն 3 ամիս	111	17
Բօրսա	22	62½

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի 12

Վայրի Հնդիկները

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԵՒ ՏՌԱՄԱԹԻՔ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՐԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԿՈՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ԷԼ ՏՕՐԱՏՕ

Ա.
ՕՍԷՐԴԱՕ

Այս անձը, որուն խառնածին մը ըլլալը յայտնի էր, հագած էր նկարչագեղ վայելուչ զգեստ մը, որ սակայն իր ազնուութիւնը չէր պարտկեր, այլ ընդհակառակն աւելի կը շեշտէր զայն։ Բաւական ատեն անցաւ և տաղին երիտասարդը կարծես չնշմարեց երկրորդին ներկայութիւնը։ Տարօրինակ այցելուն, անշուշտ յոգնելով այս երկար սպասումէն և փափաքելով կարելի եղածին չափ շուտով վերջ մը տալ անոր, ուրիշ միջոց չգտաւ բայց եթէ գետինը ձգել այն ծանրակիր զէնքը որուն կրթնած էր։ Երիտասարդը այն աղմուկէն ցնցուեցաւ և գլուխը վերցուց իսկոյն։ Այն ատեն ճանչնալով հնդիկ կուռքի մը պէս իր առջեւ անշարժ կեցող մարդը, քանիցս ձեռքը ճակտին տարաւ իբր թէ անպատեհ մտածումները վանելու համար և զզուանքի շարժում մը զսպելով ու ժպիտ մը կեղծելով ըսաւ.

—Ա՛հ, դո՞ւք էք, Մալքօ Տիազ։

—Այո՛, Գ. Մարքիզ, պատասխանեց խառնածինը ցած և խղճուկ ձայնով մը։

—Է՛, ի՞նչ կ'ուզէք տակաւին։

—Ձեր Ազնուութեան ըրած ընդունելութիւնը փայփայիչ հանգամանք մը չունի, ըսաւ խուլ հեգնութիւնով մը. երկու օր է որ ձեզի հետ խօսած չունիմ։

—Կարծեմ թէ ձեզի հետ նեղուելու պէտք մը չունիմ։ Իմ ծառաս չէ՛ք, ըսաւ Մարքիզը հպարտութիւնով մը որ անշուշտ սահմանուած էր յիշեցնել խօսակցին իրենց միջեւ տիրող ընկերային պատշաճութիւններու հեռաւորութիւնը։

—Ճիշդ է, պատասխանեց միւսը, ծառան յետին անձ մըն է որուն հետ ըստ այնմ կը վարուին, սակայն գիտէք թէ ի՛նչ կ'ըսէ առածը։

—Շնորհ ըրէք, կ'աղաչեմ, ձեր անիմաստ առածները խնայելու ինծի, և ըսէք առանց դարձուածքի թէ ի՛նչ բանի համար հոս եկաք, պատասխանեց երիտասարդը անհամբերութեամբ։

Խառնածինը չարաչուք արտայայտութեամբ ակնարկ մը սեւեռեց Մարքիզին վրայ։

—Ձեր ազնուութիւնը իրաւունք ունի, ըսաւ. աւելի աղէկ է շուտով ըսել լմնցնել։

—Կ'սպասեմ։

—Հաշիւներս պէտք կարգադրել։ Ահաւասիկ ինչ որ պէտք ըսէի։

—Չեմ հասկնար, բացատրեցէք, բայց կարճ խօսեցէք, կ'աղաչեմ։ Ժամանակ չունիմ ձեր շատախօսութիւնները մտիկ ընելու։

—Իմ ուզածս ալ աս է, թէև ըսելիքս ձեր կարծածին պէս շատախօսութիւն չէ։ Ես Րիօ Եանէյրոյի մէջ երկու ամսուան համար յանձնառու եղայ ձեզ առաջնորդելու, ամիսը ըս[illegible] չորս ոսկիի փոխարէն, այնպէս չէ՛։

—Այո՛, միայն կը մոռնաք որ Րիօ Եանէյրոյէ մեկնելէ առաջ ձեր խնդրանքով սացցաք...։

—Մէկ ամսական կանխիկ, ընդմիջեց խառնածինը։ Շատ լաւ կը յիշեմ։

—Ուրիշ ի՛նչ կ'ուզէք ուրեմն։

—Մնացորդը։

—Ի՛նչ պատճառով։

—Սա պարզ պատճառով որ մեր ստորագրութիւնը վաղը առաւօտ ժամը 10ին կ'աւարտի և նախամեծար կը սեպեմ այս իրիկուն կարգադրել գործերնիս քան թէ վաղը անհանգիստ ընել ձեզ ճամբորդութեան միջոցին։

Բաւական երկար լռութիւն մը տիրեց։ Երիտասարդը խօսք առնելով ըսաւ,

—Ըսել է որ, Մալքօ Տիազ, ինծմէ բաժնուիլ կ'ուզէք։

—Յանձնառութիւնս աւարտած չէ՛։

—Այո՛ բայց կրնաք նորոգել։

Խառնածինը վարանեցաւ։ Տէրը միշտ իր վրայ սեւեռած էր ակնարկը։ Վերջապէս որոշում մը տուաւ։

—Ներեցէք որ համարձակ խօսիմ, ըսաւ։ Դուք մեծ անձնաւորութիւն մըն էք, մարքիզ մը, իսկ ես խեղճ ու կրակ մէկն եմ ձեր քովը։ Սակայն ո՛րքան ալ ողորմելի մէկն ենթադրէք զիս, անգնահատելի հարստութիւն մը կայ զոր ձեռք անցընել կ'ուզեմ, այսինքն ուզած անդր երթալու, գալու իրաւունքը, առանց մէկուն հաշիւ տալու։ Կը խոստովանիմ խանդոտաբար որ ծառայ ըլլալու համար ծնած չեմ։

—Ուրիշ ըսելիք մը ունի՞ք։

—Ո՛չ։

—Բայց դուք ծառայ չէք, առաջնորդ էք։

—Ճիշդ է, բայց դուք շատ անգամ կը մոռնաք առաջնորդը և ծառայ մը կը նկատէք զիս, և ես այդ կերպ վարմունքի մը վարժուած մէկը չեմ։ Իմ հպարտութիւնս կ'ընդվզի և կը վախնամ որ համբերութիւնս կը կորսնցնեմ։

Արհամարհական ժպիտ մը թափառեցաւ երիտասարդին շրթներուն վրայ։

—Ըսել է որ միմիակ այդ պատճառին համար ինծմէ բաժնուիլ կ'ուզէք։

—Այո՛։

—Բայց եթէ ձեր ծառայութիւններէն խիստ գոհ մնացած ըլլալով առաջարկեմ քառապատկել ձեր վարձքը, չէ՞ք ընդունիր։

Ընչաքաղցութեան փայլակ մը ցայտեց խառնածինին աչքէն բայց իսկոյն մարեցաւ։

—Ներեցէք որ մերժեմ, ըսաւ։

—Եթէ վեցպատիկը առաջարկե՞մ։

—Նոյն իսկ եթէ տասնպատիկը տաք։

Մարքիզը շրթները խածաւ։ Յայտնի էր որ երիտասարդը խուլ բարկութեան մը ենթարկուած էր զոր դժուարաւ կրնար զսպել։

—Ե՞րբ պիտի բաժնուիք, հարցուց։

—Երբ որ արտօնէք։

—Բայց եթէ պահանջեմ որ մինչեւ վաղ առաւօտ մնա՞ք։

—Կը մնամ։

—Ուրեմն պարտքս անմիջապէս վճարեմ ձեզ և յետոյ ազատ էք ուզած ատեննիդ հեռանալու։

Խառնածինը շարժում մը ըրաւ որ շնորհակալութեան կը նմանէր, բայց ոեւէ խօսք չարտասանեց։

Երիտասարդը ոսկիներ հանեց քսակէն և խօսակիցին տուաւ։ Մալքօ ձեռքը երկնցուց, բայց իսկոյն միտքը փոխեց։

—Ներեցէք, կը սխալիք, ըսաւ։ Չորս ունկի կը պարտիք ինծի, մինչդեռ ութը հատ կուտաք։

—Չորս ունկի կուտամ վաղուի պարգեւ է և մնացած չորս ունկին ալ գոհունակութեանս նշանն է ձեր պաշտօնը լաւ կատարած ըլլալնուդ համար։

(Շարունակելի)

CHOCOLAT

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՈԼԱՆ
ԱՆԱՐԱՏ ԿԱԹՈՎ, ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՈՎ ԵՒ ԱՆԽԱՐԴԱԽ

Ֆրիպուրկի (Զուիցերիա) քաղաքապետութենէն ընտրուած բժշկական մասնախումբի մը հսկողութեան ներքեւ պատրաստուած է։

Ամէն անոնք որ սոյն «Վիլլար» անուն գործարանին կոբով, Նուշով, Կաղինով, Վանիլիայով և դդմի շոքոլան տակաւին չեն կերած, պէտք չկրնան ըսել թէ կերած են լաւագոյնն ու համեղը։

ՈՉ ՄԷԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՆԱՅ ՀԱՒԱՍԱՐԻԼ
ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՕԼԱՅԻՆ

Կը ծախուի ամէն տեղ, ի մասնաւորի կը գտնուի հետեւեալ տեղերը

Տէր Թոզաթլեանի Բաթիսըրին, Բերա, Տօղրուճօլ թիւ 290, Մ. Ժ. Բաղիի վաճառատունը, և Թրամվայ ճառակէսի Պէքեար փողցի անկիւնը Անուշավաճառ Moskofi, Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի Բաշա խանի մէջ հանրածանօթ մառոլլէգինի Հաճի Րէճէպ աղայի քով, կամուրջին վրայ, Վօսփորի շոգենաւներու կողմը, ծխավաճառ Արիսթիտի էֆէնտիի խանութը, Պոլիս Եէնի Ճամի Պէսաքիմ պէյի դեղօրէից վաճառատունը, Սիրքէճի Թրամվայ ճառակէսի Քէօփրիւլի խանին անկիւնը մեծ նպարավաճառատունը, Գատըգիւղ Տէր Տրդատ Դրիգորեանի (օզային կազի ընկերութեան դէմ) դեղօրէից վաճառատունը, եւ Պուզդուննօտ Իսկէլէ ճառակէսի Մ. Սիլվէսթրօին դեղարանը եւայլն։

Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Ֆէնզլեան խան
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ է
Mr. C. FROHLICH, Vitalis han, Galata
Constantinople

5—20

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի աժան գիներով։ Կը գտնուին նաև հոն հարսի կիւլանտ, քօղ, քօղի անուկ, զարդարուած կօշիկ, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանըրօ խանի տակ, թիւ 86 31—50

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ' ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

Այս ընկերութիւնը հրապարակ հանած է սիկառի թուղթեր, որոնց կողքերը կը կրեն Րուժէլիի պարաթուղթի մը թիւը։ Նոյն երկաթուղիներուն վիճակահանութեան մէջ շահող թիւերը ունեցողները հետեւեալ պարգեւները պիտի առնեն.

1	պարգեւ	10,000	ղրշ.	որ	պիտի տրուի	մեծ պարգեւը	շահող			թիւին	
1	»	1,000	»	»	»	»	2րդ	»	»	»	
2	»	500	»	»	»	»	3րդ	»	»	2	թիւերու
6	»	200	»	»	»	»	4րդ	»	»	6	»
12	»	100	»	»	»	»	5րդ	»	»	12	»
28	»	50	»	»	»	»	6րդ	»	»	28	»
850	»	10	»	»	»	»	ամորթի	»	»	900	»

Ուշադրութիւն !!! ամէն պարգեւաւոր սիկառի թուղթի վրայ նշանակուած է մէկ թիւ և քանիերորդ վիճակահանութեան համար արժէք ունենալը։

Վիեննայի կայս. և արքայական արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարանին տարրալուծութիւնը երեւան հանած է թէ այս սիկառի թուղթերը ամէն հակառողջիկ նիւթերէ զերծ են։

Ցնցակ պարգեւաւոր սիկառի թուղթերը՝ հատը 10 փարա

Պարգեւները վիճակահանութենէն անմիջապէս ետք պիտի վճարուին Պոլսոյ և Սելանիկի մէջ՝ Սելանիկի Պանքային և Իզմիրի մէջ ընկերութեան ընդհանուր գործակալ Անաթաստասիւս Եղբարցմէ։ Նաեւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ ընկերութեան գործակալներէն։ Առաջին պարգեւը միայն Պոլսոյ, Սելանիկի և Իզմիրի մէջ պիտի վճարուի։

Պարգեւաւոր թուղթերուն Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Պոլիս Չիչէք աղար Ալթը Բարմաքեան խան և Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 25, Տէրք ՄՕՏԻԱՆՕ, ՇԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ. 50—4

Լ'ՈՒՆԻՕՆ

ԽԱՆՎԸՐՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՍՄԻՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ
Մէրքէզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլը սայիրէ խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՅԱԹ ՍԻԿՕՐԹԱՍԸ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թահսիլաթը 25,000,000 »
Թէտիյէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիառ։

ԵԱՆԿԸՆ ՍԻԿՕՐԹԱՍԸ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թահսիլաթը 12,000,000 »
Թէտիյէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատօլան էօմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաւէէթ միւտաֆա շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ խատր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ շիւպէսի տախի միւրթէլիֆ աւրէթտէ վէ խուսուսի էսվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։ ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ուսումիյէ = Աթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթըրճը Օղլու Բասաժը

Միւտիրի ուսումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուաւինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրըճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր։ 50—15

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵՍԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ՖՐՔ. 9,500 000
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 17 վերապահովագրող ընկերութեանց իր գործը բաժնեկից ՖՐՔ. 142,750,000
Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք 1,618,000,000 ֆրք.
Վնասուց համար վճարած' մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1904 32,000,000 »

ՊԱԼՔԱՆ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ Հրդեհի, Ծովային փոխադրութեանց, կեանքի և արկածներու դէմ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։

Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրական գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպիոյ մէջ, յԵգիպտոս և Ամերիկայ Միացեալ Նահանգները։

Գրէշըմ Լիօնէ.— Բարիզ, Կ. Պոլիս, Իզմիր
Տէօյչէ Պանք.— Պերլին, Համպուրկ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (Անկլօ Եճիբշըրըն Պանք.— Աղեքսանդրիա
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ) Անկլօ Աւստրիան Պանք.— Լօնտրը, Վիեննա, Պուքարէշ
Պանք Նասիօնալ Պիւլկար (Սօֆիա
Պանք տը Սօֆիա)

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ
Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՕՒՆՃԵԱՆ
Թաշթապուն Խան, Ղալաթա, Կ. Պոլիս

50—4

ՑԵՆՔԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱԹ ՆԵՐԿԵՐ
National Wall coating & Lythite

Աժան, լուսաւոր, հոտ չունի, շուտ կը չորնայ, վրայ չեն ելներ, գոյները չեն նետեր, ջուրի եւ անձրեւի կը դիմանայ, եւն. եւն.

Պատանի ներկերուն իւրաքանչիւր քաշ. արշինը 10—15 փարա
Ներսի և դուրսի » » » 20—30 »

Տեղւոյս ամէն կողմի Պատ. յաճախորդաց դիւրութեան համար վաճառատունս պատրաստ է սոյն գներով իր վրայ առնել ամէն գործ, թէ' ներկը և թէ գործաւորաց մէջն ըլլալով։

Կարեւորութիւն մի տալ կարգ մը վարպետներու կամ ներկարարներու անպատ խօսքին, որոնք անձնական շահերու նկատումով մանաւանդ հակառակ են շատ մը օգտակար նորութիւններու.— Այլ հաճեցէք դիմել

Կ. Պոլիս, Ալաճա Համամ, Գազըրճըլար թիւ 26 Գ. ԱՃԷՄԵԱՆԻ և նմոյշներ ու քաթալոկներ ստանալ ուզուած քանակութեամբ։ — Գաւառներր Գործակալներու պէտք կայ, դիւրամատչելի պայմաններով։ 20—11

Ա. ՏԻՐԱՏՕՒՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԼԻՄԻԷՐ, ԺՈՒԿԱԼ ԵՒ ԿԱՑ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ
ՄԻՇՏ ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ
ՃՈԽ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽԱՒԱՔԱՐՏԵՐՈՒ, ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴԵՂԵՐՈՒ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կեդրոնատեղի Շ ԷՆՏ ՍԸՆ հռչակաւոր տան ակռաներու եւ խառնուրդներու, ինչպէս նաեւ ատամնաբուժական ամէն տեսակ պէտքերու։ 36—20

ՍՏՈՅԳ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ, ՌՎ. ԶՈՒՉԵՐ

Դեղագիրներու արագ պատրաստութիւն, ճշգրիտ գործադրութիւն, դեղերու թարմութիւն և գիներու չափաւորութիւն

ՄԷԿ ՄԸ ՓՈՐՁԵՑԷՔ
Պ. ՏԻՒՅՄԷՃԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Բերա, Ֆէրիքէօյ, Զայիֆ փողոց, թիւ 21
Գիշերային սպաս
37—3

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

	Սդերլին
Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕԹԸԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

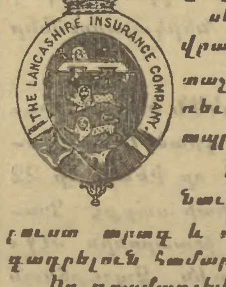

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, — քարուշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կորուստ արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր դրամագլխին' 12,000,000 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, թիւ 1' ՆՕՐԹ ՃՕՆ ՍԹՐԻԹ
ԼՕՆՏՕՆ, 28' ԼՕՄՊԱՐՏ ՍԹՐԻԹ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՅՏ ՄԷԼԼԱՐ ԸՆԴ ԸՆԿ.
Նօ. 4 և 5 Քիւչիւք Թիւնէլ խան
Դեր-Գործակալ Էֆէնտի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ
50—38

ԱԶԴ

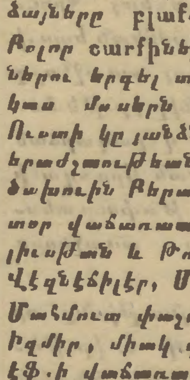

Օտէօնի երկհոգման բլաքներուն ձայները իրենց յատակութեամբ համբաւաւոր եղած են Թուրքիոյ ամէն կողմը։ Այս բլաքները այժմ աւելի կատարելագործուած ըլլալով ուզեցինք Օտ. երաժշտութիւնը փոխանցել անոնց վրայ և յատակապէս արհեստագէտ մը բերել տուինք գործարանէն, որպէս զի ձայները բլաքներու վրայ առնուին։ Բոլոր շարքիները անուանի երաժիշտներու երգել տուինք և բլաքներու պատմա մասերն ալ ամբողջացուցինք։ Ուստի կը յանձնարարենք այս բլաքները երաժշտութեան սիրահարներուն։ Կը ծախուին Բերա, Թիւնէլի մօտ, Աթէնաօր վաճառատան մէջ։ Սիրքէճի, Կիւլիւսթան և Թոպճի Վաճառատանց մէջ Վէզնէճիլէր, Մէհմէտ Սալիմ էֆ.ի քով, Մահմուտ փաշա, Գազազ ու Միւզիքք, Իզմիր, միակ գործակալ Եօյուզ Ստարի էֆ.ի վաճառատան մէջ, Պոլճըլար փողոց։ 3—12

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամոնտօ խան։

Պոլսոյ Գործակալութիւն.— Գաւքըրճը օղլու բասաժին դիմաց Աճիր Էֆ. Քիւթիւպխանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։ 24—50

ՏՔԹ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ. մորթի, գաղղիական ախտի, արանց և կանանց ծննդամիզական գործարաններու ևլն, հիւանդութեանց

Յիշեալ բժիշկը որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գալթէմալի Նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած և գործնական փորձեր կրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէօյիւք Բարմաք գաբու, թիւ 10 և կէսօրէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Պանճալտըը Միսքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հնցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը ձրի' աղքատներ։
50—4

HUILE DE HOG
ՀՕԿԻ ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

Հանրածանօթ են այն առողջապահիկ արդիւնքները զոր վատառողջ, անարիւն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'առնեն թարմ մորիւի լեարդէն հանուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընտիր։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ ստորին իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առողջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդուութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն։ Իր անժխտելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վաւերացուած է բոլոր արուեստահանդէսներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատէրերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։

EMULSION HOGG
ԷՄԻՒԼՉԻՕՆ ՀՕԿ
ԿՐԱՑԻՆ ԵՒ ԱՂԱՑԻՆ ԻՓՕՖՕՍՖԻԴՈՎ ԵՒ ԿԼԻՍԵՐԻՆՈՎ

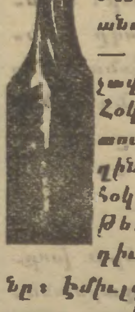

Մորիւ ձկան իւղի գործածութիւնը դիւրացնելու համար անոնց որոնք զզուանք կ'զգան, — այսինքն տղոց և մանաւանդ չափահասներուն համար — Մ. Հօկ օշարակը շինած է իրեն յատուկ մորիւ ձկան անարատ իւղին, և կը ծախէ «Էմիւլչիօն Հօկ» անունով։ Պատրաստութեան այս եղանակը շատ կը դիւրացնէ իւղին գործածութիւնը։ Էմիւլչիօն Հօկը, որ Հօկի իւղին բոլոր քարերար յատկութիւններն ունի, կիրի և աղի իբօֆօսֆիթով և կլիսերինով խառնուած է։ Իր բաղադրութեան մէջ գտնուած նիւթերուն գերազանցութիւնը ուրիշ ամէն իւղէ նախամեծար կընէ զայն։ Հօկի մորիւ ձկան թարմ իւղն և Էմիւլչիօն Հօկը եռանկիւնաձեւ շիշերով կը ծախուին ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջել գործարանատէրերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։ Մեծաքանակ յանձնարարութիւններու համար դիմել Մ. Էտ. Տանիի, ի Կ. Պոլիս։
50—29

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ